Массе а мехкий пролетареш, вlашаlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 12 октябрь, 1974 шу. • № 123 (5414). • Мах 2 кеп.

КЕРДА КОТАЛОНАШ ЯХА, ЮРТА КЪАХЬЕГАМХОЙ

Кхоана вай мехко дезду юрта боахама болхлой Ерригсоюзни Ди. Из берригача советски наьха доккха цIей да. Цу дийнахьа советски халкъо лоеца боакхх ялат кхедераштa, хьайбаш лелaдераштa, даькъала бувц уж кердача толамашца.

Масса оагIорахьара юрта боахам дегIaбоалабар из вай мехка коммунизм хьалъяра программа лоархIамегIа дарех дакъа да, советски наьха вахара хьал тоадара, вай социалистически Даьхе чIоагIъяра, цуи сийле лакхъяра Коммунистически парте еш йола Iалaьмате йоккха йоакхо я.

Пятилетка дьалагIа, къоастамбеш дола шу хьинарерча къахьегама шу де аьнна мехкара къахьегамхой тIахьийхаб КПСС Центральни Комитета партеген советски халкъаген ше даьча Кхайкаралца. Цу тIахьсхама жоп луш къахьегамен политически хьинар айдаь советски наха доахача доккхийча толамаша дегаш гIоздоах.

Берригача советски халкъаца цхьана парте XXIV-ча съезда решенеш, пятилетка заданеш кхоачашъена хьинаре дакъа лоаш Нохч-ГIалгIайчен юрта боахама къахьегамхоша а.

Соахка, пятилетка хоадамбеча шера республика колхозаша, совхозаша толамца кхоачашйир ялат, баьцадаараш, сом, хьайбай продукташ паччахьалкхенга йохкара халкъбоахама планаш. Укх пятилетка къоастамбеча шера кхы а лакхагIа социалистически декхараш тIа а ийца юртбоахама продукташ дукхагIа яха а уж дукхагIа паччахьалкхенга йохкилга Iалашде а гIерташ деррига низаш оарцагIдаьха хьинаре къахьегаш ба юртара къахьегамхой.

Дакхха лийрхIача боарамагIа укх шера ка бола ялат ца даккхарах тIадика декхар дIатакхар духьа, деррига ялат даккхара а из паччахьалкхенга дохкара а халкъбоахама план йизза кхоачашъяр духьа республика лаьтта леладераша 100 эзар тонн хьажкIаши 20 эзар тонн дуген дакъха аьнна йоаржаяь соьналистически яхь массанахьа хьаллаьцай. ХIанз республика ерригача районашка чуэпаш я хьажкIаш, хIаьта чуйица доалаш латт дуга а.

Къаьстта дика хьийкъай хьажкIаш из культура лелаяра йоккха опыт Iоаяьча Шалински районе, урус-мартановски, ачхой-мартановски, назрановски совхозашка, сунженски колхозашка. ХIара гектара тIара 40—50 центнер а кхы дукхагIа а хьажкIаш чуэц царех цхьадолча боахамаша.

Республика гIалъюгаш кхы цIаьхха а дика хьувкъаьй хьажкIаш цIи хеза болча хьажкIаш лелаераша «Джалка» яхача Шалински совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала Саидов Бауде, «Лермонтовский» совхозерча Матаев Берса. Чагаев IимIрана, «Путь к коммунизму» яхача сунженски колхозерча Лебеденко Леонида, «Назрановский» совхозерча Газдиев Бекхана, кхычар.

Лаьтта леладераша дош деннад Сийлахь-боккхача Октябра цIей тIакхоачаш паччахьалкхенга ялат, кхыйола продукташ йохкара халкъбоахама планаш кхоачашъе аьнна. ХьалххагIа даьча лоархIамаша хьахьокх уж декхараш дизза кхоачашде торораш йолга.

Республика хьайбаш лeлaдераша укх шера паччахьалкхенга дулх, шура, тха дохкара халкъбоахама ийс бетта план кхоачашъяьй. Цу юкъагIа шера декхараш кхоачашдаь а пятилетка чаьхйоалаьа шера чотах болх беш а хьайбаш леладераш дукха ба. Царех ба Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхозера доярка СССР Лакхехьарча Совета депутат Даурбекова Зина, «Шелковский» совхоза воккхагIа вола жа Iу Социалистически Къахьегама Турпал Эсмухамбетов Наурды, Сунженски района ЦIеча Эскара цIерагIча колхозера жа Iу Шайхаев Сайдали, цу колхозера доярка Игнат Мария, кхыбараш.

Баьлда хIаьта а юрта боахама къахьегамхой цIей дездеча дийнахьа вай ца хьоахаьнча палаш долаш дола кхоачамбоацараш, хьалхашка латта кхоачашданза дола декхараш. Юрта боахам тоабара, из айбара декхар масса хана хила а хиннад, да а да берригача халкъа лоархIамегIдарех декхар. Из хадданза дага а леаттадеш вIаштIехьбаккха беза берриг болх республика партийни, советски органаша, боахамий кулгалхоша, юртарча берригача къахьегамхоша. Дагадоагlаш хила деза вай балха тIехь хIанз а дукха кхоачамбоацараш долга, юртбоахама продукташ дукхагIа яхара пайда эца йиш йолаш дуккха торонаш йолга.

Шалински Грозненски районий къахьегамхоша кхоачаьдаь укх шера деррига ялат паччахьалкхенга дохка аьнна тIаийца социалистически декхараш. Бакъда уж декхараш кхоачашдара гаьнна тIехьадисад Малгобекски, Сунженски, Назрановски, Гудермесски районашкара боахамаш.

Хьайбай продукташ яхара, къаьстта шура яккхара тIехьа йисай Сунженски, Надтеречни, Назрановски, Шелковской районаш.

Е йоагIаш йола теркс яц вай тIехьадусаш долча боахамий. Цхьайолча райкомий, райисполкомий оагIонгахьара, республикански министерствайи ведомствайи оагIонгахьара тIахьажам кела лоаттабу колхозийи совхозийи балха. Из бахьан долаш хьалаш цхьатарра дале а гаьнна тIехьадусаш боахамаш дукха да, цар кулгалхоша башха дукха хало яц шоашта болх тоабара. Цу тайпара гIулакх дIахо ла йиш йолаш дац.

Доккхий декхараш да юрта боахама болхлошта укх шера кхоачашде дезаш тIехьтаттараш. Сихха чуерзае езаш я гуйре, дикагIа йолча агротехнически ханашка дIадийнадаккха деза гурахьа дув ялат, аьха яккха еза зябь, кхоачам хилал доакъар Iалаш а даь Iа даккха чуоттаде деза юкъара хьайбаш. Царга деза долаш а дIайха а Iа доаккхийтилга вIаштIехьдаккха деза.

Парте райкомаша, кохьанцарна партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша хадданза теркам беш леладе деза уж балхаш. цIенхаштта Iоае еза къахьегама дисциплина, шерагIа йоаржае еза наха юкъе социалистически яхь, боагIача бесса бехктокхаме еза беза лерттIа болх беш боаца кулгалхой.

Пропагандистий семинар

Укх деношка КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политически дешара ШагIа хилар партийни дешара системе интернациональнийи атеистически кхетам балара проблемаш Iомаеча теоретически семинарий кулгалхой, комсомольски дешара системе атеистически знаней лардаш Iомаеча кружокий пропагандистий республикански семинар.

Семинаре ладувгIаш хилар республика районашкара вена 300 совгIен город Грознера 200 совгIен идеологически болхло.

Цар ладийгIар интернациональнийи атеистически кхетам балара теоретически а партийни дешара методически а дешаех йолча лекцешка. Семинаро болх беча хана а из чаккхъяьлча а семинаре баьхкарашта гойтар атеистически чулоацам бола фильмаш.

«Идеологически балха цхьадола дешаш» яха лекци йийшача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара М. О. Бузуртанова семинаре баьхкарашта дийцар «Белоруссе партийни организаце идеологически кадраш хьахаржарей царна кхетам баларей балхах» болча КПСС ЦК соцамца хьалхе а лелаеш республика идеологически болхлоша це дезарех.

Семинаре баьхкарашта юаца оттаяьча тематиках йола лекцеш ешаш хилар Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета профессор, КПСС исторе кафедра заведующи К. И. Ефанов, доцент, биологически Iилмай кандидат Е. П. Ковнацкий, КПСС обкома политически дешара ЦIен консультант В. Н. Евдокимов, Грозненски мехкдаьтта института доцент, философски Iилмай кандидат Г. Я. Голев, иштта кхыбараш.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КАНЦЫГОВ Мувса, ЕВЛОЕВ Iаббас, ДАУРБЕКОВ Якъуб, НАЗРАНОВСКИ СОВХОЗ-ТЕХНИКУМА МЕХАНИЗАТОРАШ

«Херсонец-7» яхача кхаь комбайнаца 23 сахьата хадданза болх а беш 50 гектар ялатийна лаьрхIа хьажкIаш чуийцай хьалхалаттача механизатораша. Цу кхай тIара чуснай 2670 центнер томараш тIехь хьажкIаш, 3620 центнер аьта моша гIадамаш.

Наьсархоша кердабаьккхаб Черсий-Балкхаройчерча механизаторий толам.

НАЬСАРЕРЧА МЕХАНИЗАТОРИЙ КЕРДА ТОЛАМ

Укх деношка телеграмма кхаьчар Назрановски районе. Из хьаяйтарий адрес — Москва. кIал кулг яздаьо — СССР юрта боахама министр, КПСС ЦК Политбюро член, Д. С. Полянский. Цу тIа яздаьд паччахьалкхенга ялат дохкара пхе шера план диъ шера кхоачашярах Назрановски совхоз-техникума директора Цокиев МурцIалий Мухтарая керттерча агронома Султыгов Ахьмада Махьмадан СССР юрта боахама министерствас ший приказагIа цар личии делаш тIа дIаяздергдолаш баркал а оал, ахчан преми а хьожаяьй аьнна.

Боккха толам баьккхаб укх шера совхоз-техникума коллективо, по кхоачашъяьй паччахьалкхенга ялати, гидуаргаши дохкара ший пятилетка. ХIанз чуийнна хьажкIаш чуэпаш ба совхоза болхлой. Цу толамаша дегаш айдаь болча совхоз-техникума механизатораша лаьрхIар техникага овсаре болх а байташ ялатийна лаьрхIа хьажкIаш чуэцача керда толам баккха, цуна цхьана уж сихагIа чуийца яха.

Фу лаьрхIар Наьсарерча механизатораша? ХьажкIаш чуэпа йолаяьча хьалхарча дийнахьа «Херсонец-7» яхача кхаь комбайнаца хадданза 23 сахьата болх а беш 50 гектар хьажкIаш чуийна яха — иштта дар цар дагалаьцар.

...8 октябрь Геттара Iуйре я Ленина орден лелаю Евлоев Махьмад керте латтача Яндаерча тракторни-кхаш леладеча бригаде беррига механизатораш вIашагIкхийттаб. Юкъюкъе хоэаш я звеньевой Къахьегама Шеча Байракха ордена кавалера Котиев Дауда. «Знак Почета» яха орден лелаеча Евлоев Ювсапа оазаш.

Комбайнераш техника кийчъеш, бийсана болх беш эшаргйола лампаш оттаеш ба. Цу гIар-тата юкъе гIолла наггахьа хоз совхоз-техникума керттерча агронома оаз:

Тхо къамаьл деш латташ хьагучаяьлар силоса лаьрхIа аьта гIадамаш тIадолаш Мальсагов Рашида лелаю хьалхара машин. Дукха ха ялалехьа силос кийчъеча дIаяхар етта Гандалоев Берснакъас, Богатырев Махьмада лелаю машинаш а. Комбайнашта юхе цар моттигаш дIалаьцар Латыров Вахий, Сукиев Хьусена, Эсмурзиев Салмана машинаша. Цхьа ха яьлча тхона юхе гIолла тIехйоал томараш тIехь хьажкIех етта лафет тIехьа а ийза Часыгов Паше лелаю трактор. Лафеташца комбайнашкара хьажкIаш дIакхухьаш Пашийн совгIа Евлоев Махьмада Даурбеков Ювнаси ва. Дика вIаштIехьбаьккхаб укхаза хьажкIаш чуэцара болх. Наьха юхьмараштa бIаральежача холуш да шоаш хьабеш бола болх мел бехктокхаме лоархIаш ба уж берригаш а.

Комбайн юхасецача из фу бахьан долаш юхасецай ха гIерташ цу сахьате тIавода совхоза керттера инженер, бригадир. МалагIа кхоачамбоацар бахьан долаш сецай белгал а даьккхе из сиха юстардолкхилга Iалашду. Еха техника тоае кийча йолаш техкхода машинаш латт кхай тIа масса хана.

Пайда боацаш цхьа минут а ха йоврийоацаш вIаштIехьбаьккхаб болх Кхыметтел делкъийга механизаторашка хIала кхалийта еза ха хьатIакхаьчача а юхасоцаш хьажкIаш чуэцаш йола агрегаташ. ХIама кхалара тракторашт тIа, комбайнаш тIа болх беш бараш запасной болча механизаторашна хувцалу.

Чам болаш ба механизаторашта кийчбу кхача. Дог гIоздаьнна ба механизатораш. Беташ беш белача наьха оазашта юккъе гIолла хьахоз къахьегама ударни вахта инициатора Канцыгов Мусас лу команда:

— Муса, Якъуб, Iаббас, — ворхI сахьат доалаш латт, шо хIанз а йистедаланза да. — раьза воацаш санна оал цо.— Кхашка дIадаха ха хьакхаьчай...

— Хьувкъам чуэца оаха кийчо яь дукха ха я. — йоах керттерча агронома Султыгов Махьмада. — Болх дIаболабе кийча яр ерригa комбайнаш а. ХIаьта хьажкIаш чуэцара балхаш шерра доаржадалехьа кхай тIа а яьха комбайнаш болх бе мел дика кийча я хьежар тхо. тIехьагIа болх соца а баь механизатор гучадаханза диса кхоачамбоацараш юстардоахаш воалларгаоацаш. Котиев Дауда кхеяь хьажкIаш я хIанз чуэцаш латтараш. Кхычар кхеяьчарел сихагIа хьийкъар цун яраш. ХIара гектара тIара фуалъяьха 50 центнер хьажкIаш яргья яхаш да тхо. ХIана аьлча даггара лехача шиннел кIезигагIа хьажкIа йоаллаш наггахьа гIедам хорадоагIаргдац кхай тIа ХьажкIаш шоаш йоккхен фийг бизаи я. ХIаьта Дауда звенос тIаийца хинна социалистически декхар хIара гектара тIара 30 центнер чуэпаргья, аьнна дар. Бакъда тIехьагIа ший торонаш лаьрхIа а лаьрхIа гектара тIара фуалъяьха 35 центнер хьажкIаш чуя дош делар цо. ХIаьта ше денна дош кхоачашде гIерташ хьинаре къа а хьийгар. ХIанз гуш да хьийта къа зехьа дайнадоацилга.

— Iаббас, Якъуб, долле шоай болх дIаболабе, хIаьта вокхар дIахо салаIа мегаргда.

...Сайрийна ялх сахьат даьнна ха я. Наьха дог гIоздоаккхаш хоам бера хьаттара. 1325 центнер томараш тIехь хьажкIаш чуийцай цу дийнахьа комбайнераша, хIаьта хIаране — 441 центнер а яьккхай. Дукха хIама ца эшаш хIара комбайнеро балха кхо норма кхоачашъяьй!

Малх чубуз, баьдъерз. Лотаьяьча итташ фараша сийрдайоакх бийса. Юха а кердача низаца шерра барж болх. Ерригача бийсана къахьегама овсарле дакха йолаш къахьег механизатораша. МаIача наха нийсса царел тIехьа ца бусаш машинаш тIа аьта хьажкIий гIадамаш дIанийсдеш болх бу кхалнаха Орцханова Хадчатеи Даурбекова Маликатеи.

...Iуйрийла бархI сахьат даьнна ха я. ТIехьара шоватъен иттагIа гектар чакхйоаккхаш ба механизатораш. КIаьлбеннабале а шоаш баькхача толама раьза бола механизатораш белакъежаш ба. Чакхбаьннаб болх. Балха итог еш я. Баьча лоархIамо хьахьокх механизатораша кхаь комбайнаца 23 сахьата 50 гектара тIара 2670 центнер томараш тIехь хьажкIаш чуеналга. ХIара комбайно 873 центнер чуийцай. ХIаьта гектара тIара 41 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьлар. Цул совгIа 3620 центнер силоса аьта гIадамаш чудера. Цхьан агрегата норма юкъера лаьрхIача ялхазза кхоачашъяьй! Из боккха толам, рекорд я.

— Къаьстта дика болх баьр белгалваккха сона, — дехар ду аз директорага.

— Цхьанне шоллагIчул дикагIа болх баьб аьнна ала хала да. ХIаране шийна ховр, низ дIакхоачар деш, берригача болхлоша хьинаре къахьийгар. ХIаьта республика хIара механизаторо Канцыгов Мувсас, Евлоев Iаббаса, Даурбеков Якъуба санна дика хьокхамаш гойташ къахьегар ловр сона, — аьлар совхоз-техникума директора Цокиев Мухтара. —ТIехь тIайоагIача хана шоай балха темпаш лох ца еш къахьега дага ба тха механизатораш.

А. САГОВ, тха собкор.

СУРТА ТIА: Назрановски совхоз-техникума хьажкIаш чуэцача кхай тIа.

Автора сурт.

Новкъост Л. И. Брежнев — Кишиневе

10 октябре Кишиневе кхаьчав КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев.

Аэропорте новкъост Л. И Брежнев Iимерза тIаэцаш вар Молдаве Компарте ЦК хьалхара секретарь И. И. Бодюл, Молдавски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель К. Ф. Ильюшенко, республика Министрий Совета председатель П. А. Паскарь, Молдаве Компарте ЦК бюро членаш города общественноста викалаш.

Къамаи форма ювхаш болча мехкараша зизай букет елар новкъост Л. И. Брежневна.

Машиний кортеж городагахьа йода, Ботаника яхача кердача микрорайоне дIачукхоачача — цхьан юккъа юхасовц. Леонид Ильич Брежнев чувагIача машина дIатIаболх Социалистически Къахьегама Турпал Е. Ф. Стружук — Оргеевски района «Октябра 50 шу» яхача колхоза ферма заведующи, Социалистически Къахьегама Турпал Г. А. Селецкий — «Промстрой» треста гIишлонхой коллектива бригадир. А. В. Аблов — Молдавски ССР Iилмай Академе академик Халкъа IаьдалагIа везача хьаьша тух-сискал хьалхашка дахь цар.

ШIейга кийчъеннача Кишинева улицашкей майдашкей гIолла дIаболхача хана Молдаве столице бахача итташ эзараш наха моаршал телар новкъост Леонид Ильич Брежневга.

Молдавски ССР халкъа боахама карагIдаьнарий выставка. Выставкерча Iаламо хозьаьча цхьан миIинге 10 октябре баьццарча гаьний аллея дIадегIай Молдавски ССР-и Молдаве Компартии хьаяь 50 шу дизара сийна Укхаза доттагIала Аллея дIайогIар дездеча вера КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев.

Гулбеннараша чIоагIа детташ тIоараш а долаш аллее эгара хьалхара галг дIаегIар цо.

Пицлургйоаца галгаш дIаегIар иштта новкъосташа В. В. Щербицке, П. М. Машерова, Ш. Р. Рашидова, Г. В. Романова, М. С. Соломенцева, кхыча хьаьшаша.

Парте Кишиневски горкома хьалхарча секретара В. И. Каниковске Леонид Ильича дIаелаю «Город Кишинев дегIайоалаеча хьинаре дакъа лацарах» яха номер цаI йола медаль. Новкъоста Леонид Ильич Брежнева дицлургдоаца йоазув дир Молдаве столица сийлахьча хьаьший Книга тIа.

(ТАСС).

Молдавера цIей

КИШИНЕВ. (ТАСС). ДегагIоза, сийрда цIей кхаьчад Молдаве лаьтта Цхьатарра бокъо йолча Советий мехка халкъий дезале белгалйоаккх республика къахьегамхоша сийлахь юбилей — Молдавски Советски Социалистически Республика а Молдаве коммунистически партий а хьаяь 50 шу дизар.

11 октябре укхаза хилар цу юбилейна хетаяь Молдаве компарте ЦК-ай Молдавски ССР Лакхехьарча Советен цхьана яь торжественни заседани.

ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш а детташ, массава а ураэтта, безбаь тIаийцар торжественни заседане доакъашхоша КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост **Л. И Брежнев.**

Торжественни заседани хьайийллар Молдаве Компарте ЦК хьалхарча секретара **И. И. Бодюла.**

Дог айденна хорж заседане доакъашхоша сийлен президиум КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л И. Брежнев керте вола КПСС ленински Центральни Комитета Политбюро состав.

Къамаьл де дош лу новкъоста Л. И Брежнева. Гулбеннараша, ура а гIайтта, чIоагIа тIоараш детташ тIаийцар новкъост Л. И. Брежнев. Хьахоз КПСС, цун Центральни Комитет, ЦК Политбюро хестеш детта цIогIарч.

Новкъоста Л. И Брежнева къамаьлага боккха теркам а уйла а тIаяхийта ладийгIар заседане берригача доакъашхоша, Советски Союзерча а дунен дуккхача кхыча мехкашкарча а миллионаш болча наха.

ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера лаьттанцарен хьайбашкарен продукци яккхарах паччахьалкхенга йохкарах тIаийца социалистически декхараш кхоачашдеча даьха производственни толамаш бахьан долаш, юрта боахама болхлой Ерригсоюзни Ден цIей белгалдаккхар духьа Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Арсанова Арубикана — Ачхой-Мартановски районерча «Лермонтовский» совхоза Iаьсий лeлaдечоа.

Асеева Дарья Сергеевнана — Шелковской районерча «Красный пахарь» яхача колхоза комсаш лелаеча бригада звеньевайна.

Абдулмежидов ХIерока — Шалински районерча «Джалка» яхача совхоза хьажкIаш лелаеча звеной звеньевойна.

Бахмадов Мади Джемалдиновича — Малгобекски районерча «Кавказ» яхача колхоза воккхагIволча жа Iуна.

Гайтемиров Ширвани Хасановича — Грозненски районерча «Атагинский» совхоза хьажкIаш лелаеча звеной звеньевойна.

Даурбекова ТIахIира Зинайна — Назрановски районерча «Октябра 40 шу» яхача совхоза дояркана.

Дулаева Дийна — Грозненски районерча Старо-Юртовски птицефабрика коа тIара салхазараш лeлaдечоа.

Ерохин Михаила Ивановича — Шелковской районерча «Красный пахарь» яхача колхоза комбайнера.

Исраилова Халипат Абуевнана — Урус-Мартановски районерча «Гойтинский» совхоза хьажкIаш лелаеча звеной звеньевайна.

Кожов Юмандык Имагуловича — Шелковской районерча «Коминтерн» яхача колхоза воккхагIволча жа Iуна.

Лиманская Пелагея Семеновнана — Наурски районерча «Советская Россия» яхача комсий совхоза свинаркана.

Масхадов Iумара — Гудермесски районерча «Октябра 40 шу» яхача колхоза дуга леладеча звеной звеньевойна.

Мосиенко Варвара Михайловнана — Сунженски районерча XX партсъезда цIерагIча колхоза баьцадаараш леладеча бригада бригадира.

Магомадов Селима — Шалински районерча Ленина цIерагIча колхоза хьажкIаш лелаеча звеной звеньевойна.

Рыбалко Мария Александровнана — Сунженски районерча Кирова цIерагIча колхоза дояркана.

Тарамова Езбикана — Ножай-Юртовски районерча Калинина цIерагIча колхоза тхьамка лeлaдечоа.

Темирбулатова Пия Аслан-Кадыровнана — Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача совхоза дояркана.

Умтиев Ваха Хасаевича — Надтеречни районерча «Новогорский» комсий совхоза комсаш лелаеча бригада бригадира.

Хамидов Элмарзийна — Наурски районерча Ленина цIерагIча колхоза воккхагIволча жа Iуна.

Чагаев Имран Хасановича — Ачхой - Мартановски районерча «Лермонтовский» совхоза хьажкIаш лелаеча звеной звеньевойна.

Шайхаев Сайдалеца — Сунженски районерча ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза воккхагIволча жа Iуна.

Эсмухамбетов Наурды Акватовича — Шелковской районерча племенной жа лeлaдеча «Шелковский» совхоза воккхагIволча жа Iуна.

Юзикеев Халит Исраиловича — Шелковской районерча Ленина цIерагIча колхоза дуга леладеча звеной звеньевойна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1974 шера 9 октябрь.

ПЛЕМЕННОЙ ЖА КХОАБАЧА ЛЕНИНА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА «ШЕЛКОВСКИЙ» СОВХОЗА ВОККХАГIВОЛЧА ЖА IУНГА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТУРПАЛГА

Новкъост ЭСМУХАМБЕТОВ Наурды Акватовичага

Веза Наурды Акватович, йоккха къахьегама котало яккхарца — Iоахарий хьахилийтарей хьалкхедарей, деррига тха даккхара план ханал хьалха, 3 шерай 8 беттан, кхоачашъярца КПСС обкомо, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо дег тIара даькъала вувц хьо а хьа бригада беррига членаш а.

Социалистически яхьа ларда тIа, са ца кхоеш къахьегарй толашагIа йола опыт шерра юкъекхахьари бахьан долаш хьа бригадо вIаштIехьдаьккхал же продуктивность лакхъелга, шерра-шера хIара 100 жийна тIехьа 136—150 Iаьхар хьалкхебелга, хIара устагIанна тIера 8 килограммал кIезигагIа доацаш тха доаккхилга.

Шун юкъара толам — говзал йоккха хиларан Даьхенна мутIахьа долаш гIулакх дарай тешал, республика колхозашкеи совхозашкеи жа лeладарах боала пайда дIахо лакхбе йоккхий торонаш хилар хьахьокхаш дола башха-дика масал.

Общественни жа леладелга дегIадоаладеча, тIаийца социалистически декхараш кхоачашдеча оаш керда толамаш дахар лов тхона.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМ — НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ — НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБЛСОВПРОФ.

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНЕРЧА КОА ТIАРА ОАЛХАЗАРАШ ЛЕЛАДЕЧА «ЕРМОЛОВСКИЙ» СОВХОЗА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕЧУНГА

Новкъост ВАНГАЕВ Папи Джунидовичага

Веза новкъост Вангаев!

150 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 55 центнер фуалъяьхача хьажкIий а яьккха, республике лаьтта лeлaдеш мел бараштa са ца кхоеш къахьегара образец хургйолаш хьокхамаш лакхдаьд оаш.

Шоай новкъосташа механизатораша доттагIал тIехь новкъостал даро, шоайла оацIуе хьаллоацаш хиларо йиш хилийтай шуга шоай дерригача кхашкара хьувкъам ца боабеш 5 дийнахьа чуэца.

Оаш яьккха къахьегама котало агротехника толашагIа йола приемаш лоарзагIа ца йоахаш кхоачашъяра бола хьокхам ба, цо тешал ду цу маьхерча ялата культура лакха хьувкъам кхебара йоккхий торонаш хилара.

Йоккха къахьегама котало даькъала ювц оаха шун! Тхо дог тийша да ийслагIа пятилетка чакхйоалача 1975 шера республика хьажкIаш лелаераштa юкъе латтача социалистически яхье оаш хьокхамаш кхы а дукхагIа лакхдергдолгах.

Оаш а совхоза ерригача коллективо а гуйран-кхашкара балхаш толаме чакхдахар а 1975 шерарча хьувкъама чIоагIа лард йоллар а лов тхона.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМ — НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ — НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБЛСОВПРОФ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КХЕТАМА БОЛХ — ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

Тха завода партийни организаце коллектива берригача членийн дика нравственни гIулакхаш, марксистско-ленински мировоззрени хьахилийтара тIехь хаддаза кхетама болх бу. Цар идейни боарам лакхбаларо новкъостал ду доккхий производственни толамаш даха, цунца лакхлу болхлой политически сакхетами къахьегама хьинари.

ХIара дийнахь - бус хьа а йийя оаха вай мехка дукхахча моттигашка а дусен кхыча 31 мехка я дIайокхьийт 1500 электросверлильни машин.

Дика кхоачашьюю паччахьалкхен плани тIайица социалистически декхараши. Пхе шера план 1975 шера 7 ноябрь хьатIаотташ кхоачашьянь яккхара тIаерзаю оаха коллектив. КIезига бац тха заводе производстве хьалхалатта болхлой. 18 саго йистеньккхай шоай пятилетка, 175 болхлочо кхоачашъяьй укх шера план, 360 саг ва В. И. Ленин ваь 105 шу доалаш пятилетка кхоачашъяра тIехьа къовсам лоаттабеш.

Хьоккхам хьаэца мегаргбола коммунистически къахьегама ударникаш тха коллективе кIезига бац. Царех ва коммунист слесарь - наладчик, цеховой партийни организаце секретарь Котиев Махьмада Ахьмад. КховлагIа бутт ба цо иттлагIа пятилетка чотах болх бу.

ХIара балха моттига а бIарча хьайицача участка а торонашка хьожаш. хьатIайоагIача пятилетка плана уйла еш я хIанз шийн коллектива членашца цхьана участка начальник коммунист, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Аушева Махьмада Лида. ХIаьта шийн укх шера план 7 ноябрь тIакхоачаш чаккъяккха лерхI цо.

Парте хьех карагIдаьннача кхоачамбийя ма Iе, яхаш. ХIаьта хьалхашка оттадаь декхараш хьаькъалца кхоачашдара хIара болхлочун, инженерно-технически болхлочун, гIулакхевча сага экономически знанеш хила еза. Экономика дегIайовласча хьинаре дакъа лоацалургаш цун законаш шаьра ца дайчача, царех теоретически, практически пайда ца ийцача.

«...Коммунизм хьалъяра хIанзарча этапе шийн Iилмастехнически прогресса йоккхийча темпашца эгара бокххагIа лоархIам болаш да ерригача кадрай, дукххача къахьегамхой экономически дешар, — аьнна КПСС XXIV съезда резолюце тIа.

Тха заводе хьахиннай экономически дешар бIарчча система: 310 болхло дешаш волча 12 школе Iомаергья «Экономически знанеЙ дардаш» яхача курса программа. ХIаьта цхьоалагIчеп шоллагIчей шера дешача 4 школе 145 инженерно-технически болхлочо гIулакхерча сагои Iомаергья «Экономикан производствана доал дарен лардаш». ХIаьта укх шера верригга а дешавагIаш хургва 920 саг.

ХIара болх беш волча сага квалификаций марксистско-ленински мировоззрени лакхъяра хиланза даргдоацарех цаI лерхI экономически дешарах завода партбюроси кулгалхошеп. ГIулакха тIа саг лакхвеши разряд лупи теркалду по шийн экономически дешар мел лаккхаьд.

Мелла оаха дешара гIулакх цIенхаштта леладойя а, цхьадола кхоачамбоацараш а да. Цудухьа парте XXIV съезда решенеша, «Белоруссе партийни организаце идеологически кадраш хьахьаожарен царна кхетам баларен балхах» болча КПСС ЦК сопамо майххара дешар вIаштIехьдоаккхилга, дешарпара кхоачамбоацараш дIадоахилга дувцаш, цу хьакъехьара партийни организаце, пропагандистий, дешабагIарий декхараш дувцаш партийни собрани яьй.

Баь кхетама болх буст ййшача лекцешка, яьча политинформацешка, беседашка, собранешка, сайренашка, экскурсешка, культпоходашка, кхычарга хьежжа. Уж гIулакхаш къахьегамхошта кхетам бала лаьрхIа деш а кхетам луш а да. Бакъда наха кхетам балар дукххача факторех латташ, вай материальни духовни вахара тайп-тайпарча оагIонех хьахулаш йола процесс я. Цар а хIаьта иштта литератураси искусстваси а къаьстта шоай тайпара влияни ю сага вахаре. Из иштта дале, йIаьххача хана юкъарчал доацаш производстве къахьегаш хьавоагIа саг се хиларах тарра, са эда безам ба сага кхетам луш йола керттера моттиг къахьегама коллектив я аьна. Цудухьа советски наха кхетам луча къахьегама коллектива бола лоархIам лакхбар, цун торонех ма могга пайда эцар — из парте XXIV съезда, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий, парте обкома X пленума решенеш тIа къаьстта белгалдаьккха декхар да. Къахьегама коллективагара сага беркат доалаш хилар дувца безаш а дац. Коллектива дукха тайпара йолча торонех пайда эца беза наха кхетам луча.

Идеологически балхах боала пайда ше къаьсттача низаца гучабоал нислагIча пятилетка заданеш толамца кхоачашъяра тIехь лоаттаеча социалистически яхье, производстве хьалхалаттараша дIадслалеча патриотически гIулакхашка, царна карагIдуларашка.

Тха заводе болх беча 1,5 эзар сагах хIараввар шийна хьалхашка латта декхараш дика довзаргдолаш, шийн балхах а кхычар беча балхах а хьахулар цуна гургдолаш, хIаранена коллективе шийн бола лоархIами моттиги гургйолаш, хIараввар кхычарна хьоцхам бала гIертаргволаш фу дергдар? яха дешаш дукхаза а дийцад партийни собранешка.

«Динамо» яха Московски завод, «Красный маяк» яха Ярославски завод, вай Грозненски «Электроприбор» сайна йолча мехка хьалхалаттача предприятей опытага хьежачул тIехьагIа нислагIча пятилетке йола личии производственни планаш кхоачашъяра йолча социалистически яхьа система оттайир оаха. ХIара балха моттига торонашка, болхлочун опытага, навыкага, участка, цеха, бIарчча завода а планаш кхоачаши тIеххоачашя яра торонашка хьежжа, болхлочунгара ерригача завода юкъарча встречни планага кхачалца оттаяь я личии производственни планаш.

Цехашка я хIаранена шийн балхах хьахиннар а яхьа итогаш а тIаязъеш йола экран. Цу тIа дIаязъю пятилетка, шу, бутт болабеннача хана дена хьахула балха итогаш. ХIара бетта комиссеша вIашагIтох бригадий, участкай, цехий, завода яхьа итогаш. Яхье котбаьннараштa материальни моральни поощрени ю: цIе вымпелаш, карара кара тела цIе байракхаш, ахчан премеш тел. ХIаьта пятилетка кхоачашъярех плакаташ арадоах цар портреташи лоаща характеристикаши тIа а йолаш. Яхьа итогаш хIара денна дIакхайкаю заводерча радиос.

Яхьо оборудованега дикагIа хьожача, материалий кхом беча, шийн станок а технологи а кIоаргагIа йовзача, балха ха зехьа ца йойтача, къахьегама овсарле лакхъяра наькъаш лохача воаккх саг, хьалха шийн болх башха дог ца лазаш хьабеш хиннар производстве хьалхалатта, хьинар дола болхло а хила везача оттаву цу дерригне. Иштта хьахул хьалхалатта итташ, бIаьш бола болхлой, котвоал хIара болхло, бригада, цех, бIарчча завод.

Из дерригa дар бахьан долаш заводо кхоачашъю шийн планаш, хIара денна лерттIа болх а беш. Цу дерригне а къахьегами производствои дикагIа вIаштIехьъяккха езача оттаву.

Экономически дешаро хIара болхлочун хьинар айду, сакхетам лакхбу, кIоаргагIа уйла е воаккх, эшар шийн ханнахьа довза а хьалаха а Iомаву. Иштта дешабагIараштa дика кхетам лурех ба тха завода дикагIбола пропагандисташ Тамасханов Хьажмурд, Гадаборшев Муса, Оздоев Рукъман. Ивановски комвольни комбината пропагандистий опытагIа цар оттаяьй шоаш хьехашбараштa йола личии производственни планаш.

Парте тхоашта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара тIагIертта къахьегаргда оаха. ТIайица доккхий декхараш кхоачашдара низ тел тхона социалистически яхьо, хIаьта из шерлу къахьегамхой экономически образовани лакхъяларга хьежжа.

Б. ГАГИЕВ,
Назрановски «Электроинструмент» завода партбюро секретарь.

ЙОВЗА ШОАШТА «ПЛАКАТ» ЯХА КЕРДА ИЗДАТЕЛЬСТВО

1975 шера январе дена шийн керда продукци арахеца йолалу «Плакат» яха КПСС ЦК керда специализированни издательство. Массазарчар кепе сайна, иштта доккхийча бустаме а арахеца кийчдеш долча политически плакаташен сурташца деча оперативни хоамашен пропаганда ергья парте чурчен арахьарчен политикана, КПСС XXIV съезда решенеш а хIаьта иштта партен правительстван лоархIамегIара решенеш а кхоачашъеш хилара, халкъа боахама планаш толаме кхоачашъяр духьа леладеча социалистически яхьа, образоване, Iилма, культура даькъа СССР-а карагIдаьннараштa.

Художникашта - оформителаштен гойтара агитаци вIашагIтохараштен издательства кийчду методически дешарен литература, городашта, юрташта, предприятешта, культура цIеношта еча политически художественни оформлене дикагIйолча образецийн альбомаш. Кердача шера йохка араяргья «Боевой листокий», «Молией», «Комсомольски прожекторий» макеташ а заводской юртен художникашта - оформителашта долча новкъостала йола художественни оформлене элементий набраш а.

Издательства арахецаргда цIе-кIайн Iаьржа-кIайн бесаш дола марксизмана - ленинизмана лард еллариЙ, боккхийча партийни паччахьалкхен деятелий, Iилмахой, производстве хьалхалаттарийн новаторийн портреташ.

Арахеца кийчдеш да гаргара нах даькъала бувцаш кхухьийта цIе-кIай бесаш долеи агитационно-массовий открыткаш а хIаьта иштта керда-ча советски традицешен обрядаштен пропаганда еш дола карточкаш а. Арахеца лаьрхIад общественно - политически темашта хетадаь диафильмаши диапозитиваши, городаштен юрташтен, заводашта а гIишлошта а, колхозаштен совхозаштен оформлени еча хана пайда эцаргбола цIе-кIай беса йоккхийча форматий слайдаш.

«Плакат» яхача издательства продукци дIаухийтаргья книжкаш дохкеча сете гIоллен хIаьта иштта «Книга-почтой» яхача отделенега гIоллен. Цул совгIа, предприятешкен учреждешкен издательствай политически плакатий тематически подборкаш а фотоинформаце оперативни выпускаш а язъйита йиш я «Союзпечать» яхача агентствашка. Подписка условеш хьахьекхай 1975 шера периодически изданей Прейскурантан Каталоган тIехьарча № 2 йолча Приложене тIа.

1974 ШЕРА ИЙС БЕТТА ПЛАН РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТО КХОАЧАШЪЯРАХ БОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеш нислагIча пятилетка дийлагIча, къоастамбеча шера задани хайнал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхьа йоаржаяь республика промышленни предприятей коллективаша продукцена реализаци яра объема ийс бетта план 101,1 процент кхоачашъяьй.

1973 шера ийс беттаца нийсийча промышленноста къаьст - къаьстача довкъошка промышленни продукци яккхар дегIаденад укх тайпара:

Химически мехкдаьтта химически промышленность	— 4,9 процент
Машинаш елгеи металлообработкеи	— 7,7 процент
Хьуни хьунах хIамашъюи промышленность	— 7,1 процент
ГIашлои материалий промышленность	—10,6 процент
Яйга промышленность	— 9,3 процент
Кхачан промышленность	—22,4 процент

ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРИ ПРОИЗВОДСТВО ДЕГIАЯРА ТЕМПАШИ ПРЕДПРИЯТЕШКА ГIОЛЛА УКХ

тайпара да:

	1974 шера 9 бетта план кхоачашъяра процент	1973 шера 9 беттаца нийсдича 1974 шера 9 бетта процентех
«Грознефть» объединени	101	83
Вознесенски газ чакхйоаха завод	107	84
Грозненски газ чакхйоаха завод	94	175
Карабулакски химически реагентий завод	108	126
«Грознефтехимзаводы» яха объединени	99,5	95
Цунца цхьана: СССР 50 шу дизара цIерагIа йола Грозненски химкомбинат	103	104
«Красный молот» завод	101	111
«Электроприбор» завод	101	102
СПКБ «Нефтегазпромавтоматика» опытни завод	106	117
«Пищемаш» завод	103	117
Г. Ахриева цIерагIа йола «Электроинструмент» завод	100,4	102
«Трансмаш» завод	100,4	106
Электромеханически завод	104	104
Медицински инструментий Гудермесски завод	101	107
Грозненски ремонтно - механически завод	100,9	99,3
«Автоспецоборудование» опытно-экспериментальни завод	102	105
ВНПО «Союзавтоматстрой» опытно-экспериментальни завод	102	116
Металлотара завод	102	101
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	100,4	100,2
«Терск» яха мебельно-хьун хIамашъю фирма	100,1	110
Хьунах хIамашъю Ермоловски комбинат	112	113
Аьшкабетонни конструкцей Грозненски завод	99,3	93
Йоккхача панелий цIенош хьаду Аргунски завод	83	96
«Нохч - ГIалгIайсельстрой» треста аьшкабетонни конструкцей завод	106	110
ГIишлой материалийн гIишлой индустрен Аргунски комбинат	100,5	101
«Нохч-ГIалгIайводстрой» гIишлошъеча управлене аьшкабетонни хIамаш хьаю Аргунски завод	108	90
Хьун боахама управлени	109	106
Назрановски трикотажни фабрика	100,1	93
Баракъаш тега производственни объединени	104	103
Кога гIирс бу фабрика	94	108
Ацетонови завод	103	105
«Консервплодоовощ» производственно-совхозан объединени	100,5	113
«Чечениигушвино» производственно-совхозни объединени	104	147
Грозненски дулха комбинат	103	114
Шурий промышленноста Нохч - ГIалгIай производственни объединени	106	107
Ялата продуктай Нохч-ГIалгIай производственни управлени	106	96
«Нохч-ГIалгIай промстройматериалы» яха производственни управлени	100,1	106
Республика кхачан промышленноста министерство	102	103
Доагора промышленноста управлени	104	110
Моттигерча промышленноста министерство	104	121

ПРОМЫШЛЕННИ ПРОИЗВОДСТВА КЕРТТЕРА ТАЙПАШ АРАХЕЦАР УКХ ТАЙПАРА ДА:

	1974 шера 9 бетта продукци арахецар	1973 шера 9 беттаца нийсдича 1974 шера 9 бетта процентех
Электроэнерги — млн. квт. сахьат	2442	100,1
Мехкдаьтта — эзар тонн	9233	80
Газ — млн. куб. м.	2987	97
Болат — эзар тонн	25,6	98
Мехкдаьтта аппаратура—эзар тонн	12,1	103
Насосаш	613	96
ТIоа хина эттIабу агрегаташ	61	90
Скважинаш карайерзаяра йола цементировочни агрегаташ	398	109
Тракторни прицепаш — эзар	8,7	105
Трансформаторни подстанцеш	1233	108
Электрографически машинаш	1286	103
Электрически инструмент — эзар	146	84
ГIишлошъю кирпичах (колхозаша ер йоацаш) — млн.	183	106
КIир — эзар тонн	29,1	90
Гипс (алебастр) — эзар тонн	7,4	98
ВIашагIъекха аьшкабетонни конструкцеши деталаши — эзар куб. м.	192	96
Цемент — эзар тонн	194	—
Хьу хьаараяккхар (колхозаша кийчъеш йоацаш) — эзар куб. м.	116	105
цунца цхьана:		
деловой хьу — эзар куб. м.	46,6	100,2
Херх хьекха хьу (колхозаша йоаккхар йоацаш) — эзар куб. м.	33,4	85
Хьун-шелхий Iаькъаш—эзар куб. м.	32,6	112
Фаттан хьекха фанера — млн. кв. м.	5,7	96
Чухьнахь дувха пазата барзкъаш — эзар	2129	99,2
ТIехьнахьа дувха пазата барзкъаш— эзар	129	129
Тайга барзкъаш — млн. сом	32,5	108
ТIоарска кога гIирс — эзар пара	666	102
Дулх (промышленни даькххар) — эзар тонн	12,2	126
Маршаш — эзар тонн	4,0	95
Паччахьалкхен ресурсай бедалах даькха даьтта — тонн	998	100,9
Чакхъяккхаза йолча шурий продукци шурий боарам тIа яьккхача — эзар тонн	40,4	109
Хьаьна нахчаш—эзар тонн	1018	109
Паччахьалкхен ресурсай бедалах даькха генарий даьтта — эзар тонн	6,6	кхозза
Кондитерски хIамаш — эзар тонн	3,2	108
Маькхи маькха булкаши—эзар тонн	53,8	94
Макаронни изделеш—эзар тонн	2,9	92
Консерваш (колхозаша арахецараш йоацаш) — млн.	96,5	124
Йий — эзар дал	988	117
Аьшка пхьегIаш — тонн	206	88
Аьшка менгеш — эзар	17	91
Шарикови авторучкаш — млн.	7,7	109
Мебель—млн. сом	10,4	108
Бытови химе товараш — млн. сом	3,5	157

1974 шера ийс бетта план кхоачашъяьй болат, мехкдаьтта аппаратура, насосаш, даьттан тIоа хина боаттIабара агрегаташ, цементировочни агрегаташ, тракторий прицепаш, трансформаторни подстанцеш, фаттан хьекха фанера, мебель, гIишлошъю кирпичаш, вIашагIхетта аьшкабетонни конструкцеши деталаши, чухьнахьа дувха пазата барзкъаш, кога гIирс, маршаш, хьайбай даьтта, консерваш, кондитерски макаронни изделеш, йий арахецара.

Культурно - бытови гIулакхаштен боахамен эша товараш арахецара укх шера ийс бетта план 91 процент кхоачашъяьй, 1973 шера цу ханаца нийсдича уж товараш 6,4 процент дукхагIа арахийцад.

Культурно - бытови гIулакхаштен боахамен эша товараш арахецара планаш кхоачашъяьяц: «Терек» яхача мебельно - хьунах хIамаш еча фирма, дулха комбината, Нохч-ГIалгIай химзавода, «Художник» яхача фабрика, столярни хIамай завода.

Къахьегама овсарле лакхъяра план бIарчча хьайицача республике кхоачашъяьй 99 процент. 1973 шера ийс беттаца нийсйича къахьегама овсарле Карабулакски химически реагентий заводе — 23 процента, Грозненски химически комбинате — 5 процента, «Красный молот» заводе — 9 процента, СПКБ «Нефтегазпромавтоматика» опытни заводе — 15 процента, «Пищемаш» — 18 процента, Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» — 6 процента, «Трансмаш» — 8 процента, электромеханически заводе — 6 процента, медицински инструментий Гудермесски заводе — 6 процента, «Автоспецоборудование» опытно - экспериментальни заводе — 7 процента лаккхъеннай.

Цу ханна къахьегама овсарле лохъялийтай Вознесенски газ чакхйоахача заводе, А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, аьшкабетонни конструкцей Грозненски заводе, йоккхийча панелий цIенош хьадеча Аргунски заводе, гIишлой материалий гIишлой индустрен Аргунски комбинате, «Чеченингушводстрой» гIишлошъеча управлене аьшкабетонни изделей Аргунски заводе.

Дукхача предприятешка бизза пайда ийшабац производственни мощностех продукци арахецара, балха ха йойташ; бедали материалаши совгIа дIахьийташ моттигаш хиннай, из чIоагIа Iаьткъад производства рентабельность.

1974 шера бархI бетта продукцега дIабода мах тIаккхийттаб «Грознефтехимзаводы» объединене, Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», «Трансмаш» заводашка, «Терек» яхача мебельно - хьунах хIамаш еча фирме, медицински инструментий Гудермесски заводе, Ермоловски ДОК-е, аьшкабетонни конструкцей Грозненски заводе, «Чеченингушводстрой» гIишлошъеча управлене аьшкабетонни изделей Аргунски заводе, Назрановски трикотажни фабрике, ацетонови заводе, дулха комбинате, кхыча предприятешка.

Республика промышленни предприятей болхлоша, инженерно - технически болхлоша шоай къахьегама низаш тIадохийт нислагIча пятилетка дийлагIча, къоастамбеча шера плани социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара.

Нохч-ГIалгIай АССР Статистически управлени.

Укх шера къаьстта дика къахьегаш я В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 5—6 йолча установка коллектив.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба технологаш Исраилов Увайс, Мерофиянская Зинаида, Эдилсултанов Руслан, кхыбараш.

СУРТА ТIА: технологаш У. Исраилов, З. Мерофиянская, Р. Эдилсултанов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Советски Молдаве 50 шу дизар

КХОЛЛАМИЙ ШЕРАШ

50 шу дизад Молдавски ССР хьаяь. 1940 шера союзни республика яьй цунах. Цу юкъа республике хиннача социально-экономически культурни эргалонех дувц Молдаве Компарте ЦК секретара ПЕТР ЛУЧИНСКЕ.

Комсий гайдолг дагадохийт Молдаве доазоно. Ах бIаь шу хьалхагIа тха беркатеча, цхьабакъда промышленни дегIаяннза йолча края бокъонца эмблема хила мегаргйолаш дар из гайдолг.

Тахан, республика эмблема юллаш хилча, комсий гайдолга юкъе дилла дезаргдар турбина е трактора, осциллографа е холодильника, электронно-вычислительни машина е кIаnа тупа сурт. ХIанз тханцига шин кIирагIа хьаю, масала, бIарччача 1940 шера арахийцар миссел продукци.

КарагIдаьннарий мах нийсагIа бар духьа дагадохаргда вай тхо мийчара дIадоладеннад. Революци ялалехьа кагийча цхьарий мастерскеех латтар края ерригa промышленность. Юрта боахаме ши дакъа хIана дац аьнна дола лаьтта помещикийн киназей доалахьа дар. ХIаьта ахархой лаьттан кагий дакъилгаш мара дацар, цу тIа а кулг-кара — целашца, белашца дора цар тIа балхаш. Цу ханарча Молдаве ерригача территоре тIа цхьаь цаI трактор яцар.

ХIаьта а вIаши нийсдар духьа республика таханарча денга хьожаргда вай. Молдаве лаьтта (33,7 эзар квадратни километр) — вай мехка территорех 0,2 процент гаргга, хIаьта баха нах (3,6 миллион саг) — мехка бахача нахах 1,5 процент мара беце а, хIанз тханцига 600 совгIа йоккха промышленни предприяти я. БIаь совгIча тайпара промышленни изделеш дунен рынке къоабалъяь тIайица а 60 паччахьалкхене йохка кхухьийташ а я. Молдавски кхашкен комсий бешамашкеи болх беш я 43 эзар трактор, 12 эзар комбайн, 23 эзар автомобиль, 250 эзар кхийола юртбоахама машинаш.

Молдаве хинна эргалонаш — советски обществе хила йоагIаш йола процесс. Цун маIан — хьалха тIехьайиса хинна районаш цхьатаррарча боарам тIа оттаеш нийсъяр, дегIаяьхкача районашта уж тIехьакхеяр. ТIех ца доаккхаш ала йиш йолаш да, тха республикана индустриализаци еча берригача мехко дакъа лаьцад а лоац а аьнна.

Из гуш да, масала, хьалъеш хиннача Кишиневски тракторни заводага хьежача а. молдаванашца цхьана из хьалъяьй Российски Федерацерча, Белоруссерча, Украинерча... бIаьш специалисташа. Ерригача союзни республикай 500 совгIча предприяте викалаша хьалъю тахан низ хIанзле а ши миллион киловаттага — Братски гидроэлектростанце ах низал кIеззига кIезигагIа мара боацача низага дIакхаьча йола Молдавски ГРЭС.

Республика экономика эзараш говнашца ювззенна я мехка кхыча районашца. Молдаве ше хьаеш йоаца хIамаш цу районашкара ух цунна: кIор — Украинера, мехкдаьтта продукташ — российски Поволжьера, Iаьржа металлаш — ГуржегIарен Уралерен, хьу — Карельски Комин автономни республикашкара, юртбоахама машинаш иштта Украинера, Къилбаседа Кавказера, Белоруссера. Шийн аргIанна Молдаве а кхухьийт кхыча республикашта яйгачен кхачани промышленноста продукци, литейни машинаш, генератораш, траткораш, вычислительни техника, электроприбораш, транспортни средстваш.

Ховш мадарра, дин ца далийтарал совгIа, кхы тIа а дебадаьд Молдаве традиционни рузкъа а — ьIаьда климат, шортта малх, Iалаьмате доккха беркат тела лаьтташ долаш бола юрта боахам. Индустриально чIоагIъенна, къаман доходах хIанз ах совгIа яр промышленноста чотах телаш йола республика дIахо а мехка сомий беш, цун ерригсоюзни комсий беш йолаш юс.

ХIанзарча Молдаве хьаду тIехдикача марочни чхьагIарий 154 сорт, царех дукхха дараш дунен халкъашта юкъерча выставкашка доккхийча совгIаташца белгалдаьхад. Советски сага истола тIара баьцадаарий консервай хIара йиълагIйола банка, сомех даьккхача хин, компотий, варене хIара йиълагIйола шуша е банка а иштта республике хьаеш я.

Советски Iаьдал оттадаьчул тIехьагIа чеколтенски ахархой «Вяца ноуэ» («Керда вахар») яхача кооперативе вIашагIкхийттача хана цун ерригa «транспортни парк» 14 говрахи 22 истарахи латташ яр. Тахан цу колхоза доалахьа я 69 трактор, 15 комбайн, 20 грузовой автомашин, дукха кхийола юртбоахама инвентарь. Боахама продукци — ялат, шекара свекла, генараш, баьцадаараш, тхьамка, хIаьта комсаш шортта ма йий. Цун ахчан доход дIадахача пхе шерах хIара шера юкъера лаьрхIача 2,5 миллион сом хилар.

Цхьабакъда из, къаьстта аьлча, экономически оагIув я. ХIаьта ахархой шоай вахар мишта хувцаденнад? Электрификаци чакхъяьннай Чеколтене. ХIара цIагIа радио я. Телевизораш, мотоциклаш, автомашинаш я колхозхой. ХIара дезало газеташи журналаши ийду. Дукхачар шоай я библиотекаш. Кооператива чотах хьал а яь, болх байташ я клуб, юкъера школа, больница, бани, детсад, пионерски лагерь, спортивни зал. Колхозхошкен цар дезалхошкен дешийтарах, салаIийтарах, дарба дарах цхьа кепиг дакххац.

Цу районе я чхьагIар доаккха «Романешты» яха совхоз-завод а. Цун болхлой шоззеп кхоазен вIаштIардаь цIенош дагIача поселке бах. ХIара квартире — водопровод, центральни отоплени, газови плиташ. Массехк тика, столови, детсад, бытовой гIулакхаш ду комбинат, гостиница, школа, клуб, стадион, парк я. Цунна лалла хьабаь Iам ба, салоIа зона я.

Цу шин боахамах мадарра дийцар аз республикерча кхы мел дараш а моргаш уж довзандаь. Ужжаморгаш я тахан Молдаве вож юрташ а.

Укх тIеххьарча шерашка экспериментатораш хиларах цIи хезай молдавски ахархой. Цар инициатива кхайкаьй юрта боахама доакъош промышленноста айхха гаргадигарап цунах дIахоттараи. Цу тайпарча бувзама формаш бе-бе я: хIапз республике болх беш я 170 совхоз-завод, 21 аграрно-промышленни объединени, промышленничар тайпара итташ йоккхий колхозий юкъара предприятеш. Цар аьттув боаккх юртбоахама продукци алсамъялара меттел, юрт социально дегIайоагIилга сихдара а.

Цкъа-дале, промыленностен юрта боахамей низаш вIашагIтохар бахьан долаш юртарча болхлой низах пайда эцара ха доацъю. ШозлагIа-дале, торо хул цхьана, хIаьта долче, йоккхагIча масштабе юрташка больницаш, санатореш, спортивни комплексаш хьалъе. Аграрно-промышленни объединенеш йолаш йолча юртех планировка ярген гIирсаш хьалдарген, бахача наха культурно-бытовой гIулакхашца кхоачам бара торонашка диллача тIатIа дукхагIа йоккха йоаца городаш хул.

Юххера, а, республике хулча хувцамий кхы цхьаькха цхьа аспект. Революци ялалехьа цхьаь цаI лакхера дешара заведени яцар Молдаве. Укхаза бахача нахах хIара итт сага юкъе бархI йоазув-дешар ца ховш вар. ХIанз республике, берригача вай мехка а санна, массанега а юкъера дешар дешийта доалаш латт. ХIара 10 эзар сага лоархIаш моллагIча европейски капиталистически мехкарчул дукхагIа кхоач укхаза студенташ. Молдаве шийн я Iилмай Академи, бархI дешара институт , 68 Iилматохкама учреждени.

Тхоашта карагIдийнна уж дерригa хIамаш баркал а оалаш дувз оаха советски халкъий дохаргдоацача доттагIалца. Духхьал из доттагIал да вай сихагIа дIахьалхашкахьа кхувлар.

(АПН).

ДАИМ ХЬАЛХА

КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара Брежнев Леонид Ильича маалара, укх шера планаш тIеххоачашъяр ерригача пятилетка заданеш кхоачашъяра чIоагIа лоархIам болаш да.

Уж дешаш дага а долаш къахьегаш ба Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода фонтанни арматура цеха болхлой.

Ийс бетта товарни продукци арахецара план 102,9 процентп валови продукци арахецара план 102,4 процентп кхоачашъяьй цу цеха болхлоша. Къахьегама овсарле лакхъяра план 100,3 процент кхоачашъяьй. ДIадахача шераца нийсдича дикка лакхденнад цеха хьоккхамаш, къахьегамхой алапи 5,3 процентп къахьегама овсарле 10,6 процентп лакхденнал.

Цехо арахец вай мехка бурувдеттараштa Iалаьмате эшаш йола фонтанни арматура. Духхьал укх шера арахеца йолаяьй керда комбинированни колонна, фонтанни арматура, иштта кхыраш а. Коллективо доккхал ду укх деношка мукх ца дуача болатах колонна вIашагIйолла шоаш болабаларах.

Цу тайпара колонна Советски Союзе эггара хьалха хьае йолаяьй укхаза.

Уж толамаш даьхад укхаза шерра социалистически яхь йоаржаярах, хIара болхлочоа шийн декхараш дика довзаш хиларах. цар хьинар айдаь къахьегарах.

Ер шу дIадолалуча хана цеха коллективо тайп-тайпара социалистически декхараш тIаийцадар. Масала, цар лаьрхIадар укх шера 29 рационализаторски предложени балха юкъейоалае, хIаьта хIанзле 27 предложени юкъейихьай цехе. Цар автораш 35 саг ва. Завода цунах баьнна пайда 19,8 эзар сом да.

Цу декхараш тIа иштта лаьрхIадар 1974 шера ялх тайпа керда продукци арахеца йолае аьнна. ХIанзле из дош а кхоачашдаь даьннад. Дукха ба цехе шоай болх лерттIа кхоачашбу болхлой.

Хьаэцаргва вай токарь Ахаев Суламбик. «Красный молоте» вена ялх шу мара деце а, токара болх цо бу 31 шу даьннад. Цехе болх беча ялх шера массехк эIамигача сага шийн говзал Iэмаяьй цо. Чоалхане мел бола болх цунга лу.

Суламбика станока юххе латт Арбиев Iчисай яр а. Ши шу гаргга ха мара яц из укхаза балха вена. Цу лоацача хана дика токарь хиннав цох а, хIаьта мехкдаьтта института сайрийнарча отделене деша ваха а кхийнзд цун.

Асирьянц Роман Атанесович духхьал укх цехе болх беш вола 18 шу даьннад. Ше хьадешдар тешшаме, цIенен дикен цо дарах ОТК-а шийнна тамагIа деннад цунна.

Дукххача шерашка цехе цхьана болх беш ба Шейкин Николай Михайлович Васильев Евгений Петрович. Iалаьмате йоккха говзал йола слесараш-сборщикаш ба уж. Цудухьа керда продукци арахеца йолаеш хилча эггара хьалхара образец хьаяр царна тIадул. Иштта, хIанз тIехьарча хана цар эггара хьалха вIашагIъелляр 2АЦ-700 яха скважинана эшаш йола оатхал. Юкъарча вахаре а хьинаре дакъа лоац цу шин доттагIчо. Масала, коммунист Шейкин цеха халкъа тIахьожама группа председатель, цеха партбюро член ва.

Болхло яха цIи лакха лелаеш хьабоагIа маляр Демьянов Василий Дмитриевич, слесараш-сборщикаш Джафаров Рашид Мамедович, Кашин Леонид Гаврилович, кхыбараш а.

Уж шевар планаш кхоачашъяь а ваьнна, 1976 шера чотах болх беш ва.

Иштта, цу денна хетаь заводе хьайиллар Къахьегама Сийлен аллея. Цу аллее хьалтеха да фонтанни арматура цеха начальника Чернов Николай Федоровичен слесара Коробков Николай Степановичен сурташ а. «Шийн профессех дикагIвар» яха сийлен цIи елар, завода байракха кIала сурт даккха бокъо а луш Шейкин Николай Михайловича.

Иштта шоай толамаш совдоахаш хьабоагIа № 13 йолча фонтанни арматура цеха къахьегамхой.

А. ГАДАБОРШЕВ.

КЕРДА ТОЛАМАШ ДАХА КАЯЙЛА ШУН, ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ!

Кхоана-юрта боахама къахьегамхой Ерригсоюзни Ди

ТХОНА КАРАГІДОАЛАР

ЧІоаггІа деган гІоздаьнна да тхо, совхоза хьайбаш лелaдераш, лбархІам боллаш доллча толамашца юрта боахама болхлой цІейна накъадахка вІаштІехьдаларах. Йийс бетта планагІа 840 тонн шура йохка езаш хиннача тха совхоза коллективо ехкай 845 тонн.

ЦІи хеза йолча доярка Социалистически Къахьегама Турпала Барахоева Лемкас дукхагІа шура яккха республика дояркаш тІахьехаш «Сердало» газетага гІолла даь кхайкарал, цуи тІахьехам хьал а лаьца къаьстта хьинар айдаь къахьийгад тха дояркаша. Царех я тха фермера хьалхалатта доярка коммунист Тимурзиева Роза а. Шу доладелча денз хІара кховбача Іаттагара юкъера лаьрхІача 2992 килограмм шура яьккхай цо, хІаьта шера тІаийца декхараш 2250 килограмм мара дацар. Дугиева Амната а яьккхай хІара Іаттагара 2182 килограмм шура. Цу тайпара дика болх беш бола доярикаш хилар бахьан долаш ханал хьалха кхоачашъяьй тха ферма коллективо ийс бетта шура йохкара план. ПланагІа йохка езар 322 тонн, йолча 396 тонн ехкай оаха.

ХІанз доахан даьгІенашкара цІа а доладаь фермашка даІалашдаьд мел эша довкъар — силос, йол, концентраташ. Цудухьа юхейисача хана а лаьгІ ца еш шура яккха торо хургья тха.

Байнача бетта яьккхачул 15 килограмм дукхагІа шура йоаккх аз дийнахьа группагара. Из башха дукха еце а айса укх шера хІара Іаттагара яккха лаьрхІа 4000 килограмм шура йоаккхилга Іалашде могаргда сона. Сентябрь бетта хІара Іаттагара 366 килограмм яьккхаь аз. Укх шера тІаийца социалистически декхараш кхоачашде кхыча доярикай а вІаштІехьдаргда мотт сона.

ДАУРБЕКОВА Зина,
Назрановски района «40 лет Октября» совхоза доярка, СССР Лакхехьарча Совета депутат.

ШОЛЛАГІА ХЬУВКЪАМ ЧУЭЦАШ БА

Хьинар айдаь, йолаш йола торонаш оарцагІьяьха лаьттанцара йоала продукташ дукхагІа яха, уж сихагІа чуийца бовла гІерташ шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба укх деношка, юрта боахама болхлой Ерригсоюзни Ди дездеча деношка НохчГІалгІайчен лаьтта леладераш. Гуйре чуерзаеш деча балхашца ихьана кхашка деш да кхыдола балхаш а. Чуийнна оахаш да гурахьа а бІаьсти а ялат дІаде лаьтта, дІаде доладаьд гурахьа дув ялат, Іалацдеш да доакъар.

Хьалхашка латтача декхарех лоархІамегІа дар сихагІа хьажкІаш чуийца яхар, паччахьалкхенга ялат доххара халкъбоахама план кхоачашъяр да.

Ялат дукхагІа даккхара даькъе боккха лоархІам болаш я вай республика хьалашка дика хьувкъаш йола хьажкІаш. ТІехьарча шерашка дукхагІа дІаюв уж республика боахамашка, дукхагІча даькъе лаьтта структура тоаяра чотах а ювш, цхьан шера хьахулаш йола баьцаши эсала хьувкъаш йола культураши кІезиг а еш.

Укх шера республика колхозашка ялатийна лаьрхІа чуэцаш йола хьажкІаш 11 эзар гектар я, царех ахаш хий дехкача кхашка йийна я. ХьажкІаш массанахьа а дика хьийкъаь. Къаьстта дика хиннай уж Шалински района XX-ча партсъезда цІерагІча колхоза Ломалиев Іаьлий, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза Лебеденко Леонида, Грозненски района Ленина цІерагІча колхоза Дамаев Наце, Гудермесски района «40 лет Октября» яхача колхоза Висалиев Алимсолта, Наурски района Ленина цІерагІча колхоза Калмаков Сергея, кхы дукхха барий звеной кхашка. Цу звеньевойша дикагІа хьувкъаш дола хьажкІий сорташи гибридаши юкъейоалаяра совгІа шерра-шера шоаш леладеча кхашка хьажкІаш кхеяра агротехника тоаю, дикагІа йолча ханашка, дика кийчдаьча лаьтта минеральни удобренеш а товеаш дІаюв хьажкІаш.

Укх шера Іалама хьалаш башха аьттув болаш хиннадеце а дика гІулакх деш хьалкхейир цар хьажкІаш, хІаьта хІара шера хьувкъам лакх а беш дукхагІа уж чуя вІаштІехьдоал. Дика Іомабеннаб звеньевойш из культура лелае, дика Іомаяьй из лелаяра агротехника.

Бакъда, ховш махкилара моллагІа яле а юрта боахама культура хьалкхеар ах гІулакх мара дац. Цунах тарра бехктокхаме декхар да хьийкъа культура ха ца тулийташ, из йойташ чуэцар, цунна йоагІача тайпара обработка а яь кхача езача из дІаккхачийтар. Иштта да хьажкІаш чуерзаяра гІулакх а.

ДІаихача шерий опыто хьахьокх хьажкІаш чуэца ха хьатІакхачалехьа гаьнна хьалха дерттІа кийчо яьна, хьувкъам чуэцача болх беш хургйола ерригa техника хаьнахьа тоаяьча, нах боагІ-боагІача дІаийсбаьча, механизатороашта юкъера социалистически яхь дика вІаштІехьъяьккхача боахамашка ца йойташ а сихха а уж чуэца вІаштІехьдоалаш хилар. Иштта йоакхо а еш кийчо ца яьраш ха шелъелча а хьажкІаш чуийца баланза хул. Из вІалла ла йиш йолаш гІулакх дац.

Ала деза укх шера юрта боахама министерства чудоагІача дукхха дукхагІа долча боахамашка хьалхашка латта декхараш лоархІаме хилар цІенхаштта кхета а деш, республике 100 эзар тонн хьажкІаш чуя аьнна яьржача социалистически яхьа юкъе доккха дакъа лоацилга шоай декхар долга а ховш дика кийчо яь хьажкІаш чуэца арабаьнилга. Из бахьан долаш эггара дукхагІа гоайнча а 20 балха дийнахьа хьажкІаш чуийца яха аьнна дош денна хиннача Наурски, Гудермесски, Шалински районий цхьадолча боахамаша дикка сихагІа чуэц уж. Укх шера хьажкІаш яха а уж паччахьалкхенга йохка а аьнна тІаийца декхараш толамца кхоачашдаь доалаш да уж боахамаш.

Цу тайпара торонаш йолаш да хьажкІаш чуэцара юкъе кхьчан дукха ха йоацаш уж чуэца йоалаьи дола боахамаш а.

Колхозий кхашкара хьажкІаш чуэпа укх шера кийчъяь 133 комбайн я. Царга овсарегІа болх байташ къахьег колхозий механизатороаша.

ШоллагІа хьувкъам ца бойташ а лоацача хана а чуийца баккхар духьа хьалха латтача боахамий коллективай инициативах республика хьажкІаш лелаераашта юкъе шерра социалистически яхь яьржай, хІаьта хІара боахаме а бІарччача районашка а лакхара социалистически декхараш тІаийцад. Цар керттера чулоацам ба организаторски массово-политически балха боарам лакх а беш, ерригача техниках дика пайда а эцаш лоацача хана хьувкъам чуэцар.

Масала, гудермесцаша лаьрхІар хІара гектара тІара 30 центнерал кІезигагІа йоацаш фуалъяьха хьажкІаш яха а 3600 тонн уж чуя а.

Соахкарчул цхьа эзар тонн дукхагІа а йоахаш 6 эзар тонн хьажкІаш яха лаьрхІад ачхоймартановцаша.

Иштта тІаийца доккхий декхараш кхоачашдеш ба кхыча районашкара хьажкІаш лелаераш а.

ЧІоагІа тоам болаш гІулакх да дукхха дукхагІа болча хьажкІаш лелаераша шоаш тІаийца декхараш тІехкхоачаш а деш, хьалхагІа белгалъяь ха лоац а еш сихха хьажкІаш чуэцаш хилар.

Дукха ха йоацаш Черсий-Балкхарерча механизатороаша техникага овсарегІа болх байташ дІадоладаь, из бахьан долаш царга КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара Л. И. Брежнева дІайха моаршал дайта дола, патриотически гІулакх хьал а лоацаш «40 лет Октября» яхача гудермесски колхоза механизатораша Х. Абдулхамидова, М. Темирбулатова, А. Абдулхаджиева, М. Хамзатханова йоккха къахьегама котало яьккхай. Шин сменагІа болх белгз вІаштІехь я даьккха цар шоай йиъ агрегатаца хаддanза 17 сахьата болх а баь 151,4 тонн дуга чуийцад, вешта аьлча норма 390 процент кхоачашъяьй.

Из лоархІаме гІулакх хьаллаьцад кхыча районашкарча механизатороаша а. Иштта, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе 3—4 комбайнови агрегат чуйоагІаш хьажкІаш чуэца йиъ отряд вІашагІьеллай. ХІара отряда керте оттаваьв йоккха опыт йола комбайнер. ЛаьрхІа отта а яь чІоагІьяьча плана тІа белгалдаьд хьалхле яьккхача комбайнерал тракториста карара кара тела цІе вымпел, ахчан премй хьожжелга.

ХІара ди тІехьагІа темпаш лакхлуш болх бу механизатораша. Масала, Н. Липчанский хьалха латтача отрядацарча хІара агрегата экипажо дийнахьара норма 2,8 гектар йолча 5 гектарага кхоачаш хьажкІаш чуэц.

Иштта дика вІаштІехьбаккхаб хьажкІаш чуэцачара болх цу районерча Ленина цІерагІча колхоза хьажкІаш лелаеча звеньевойс, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутата Элиханов Вахас а. Шин дийнахьа кхаь комбайнаца ткъаь итт гектар гарта хьажкІаш чуийцар укхаза.

Цу тайпара масалаш кхы дукхха а доаладе йиш я. Цар хьахьокх шоллагІа хьувкъам чуэцаш болча механизатороша, бІарччача коллективаша гІулакхах дог а лазаш, чуэцаш долча ялата кхом а беш болх белга, тІаийца декхараш республика районашка кхоачашдулургдолга.

Укх деношка паччахьалкхенга деррига ялат доххара шера план кхоачашъяь ца Іеш тІаийца социалистически декхараш а кхоачашдаьд аьнна рапорт деннад ялат кхедеча районашта юкъе йоккхагІчарех йолча Шалински Грозненски районаша. Цунах боккха кхаъ хиннаб массанена а. 14 эзар тонн ялат паччахьалкхенга дохка лаьрхІа хиннача шалинцаша 6 эзар тонн совгІа хьажкІаши вож ка бола ялати дохкаш тІехкхоачашдаьд шоай декхар, хІаьта грозненцаша дехкад 18150 тонн ялат, дохка лийрхІар 18 эзар тонн йолча, цунца цхьана ехка хьажкІаш кхо эзар тонн совгІа я.

Цу доккхийча толамех лоархІам боллаш дакъа кхоач цу районашкарча колхозий коллективай а.

ХьажкІаш чуэцаш долча боахамашта доккха новкъостал ду укх шера республика промышленни предприятей, транспортен гІишлонн организацей, учреждений коллективаша. Алхха город Грозннерча коллективаша дош деннад юрта боахама къахьегамхошта 20 эзар тонн совгІа хьажкІаш чуэцача новкъостал де, хІаьта дукххача коллективаша из гІулакх дика вІаштІехьдаьккха дІа а хьу. Из бахьан долаш колхозийи совхозийи коллективаша царна чІоагІа баркал оал.

Аханега гІортташ хьажкІаш чуийца яьинай республике. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара ткъаь итт центнерага кхоачаш йоал уж, хІаьта хьалха латтача звеноша 50—55 центнер йоакх. ХІанз керттердарех цхьа декхар да балха темпаш лох ца еш, техникага мамогта овсарегІа болх а байташ сихагІа беррига хьувкъам чуийца боаккхилга, партийни, профсоюзна организацей, боахамий кулгалхой хьалхленца, халкъа тІахьожама комитетий новкъосталца деррига ялат лора а деш чудерзаделга, из доагІача бесса дІа-юха оттадаь цхьалхадоаккхилга.

Из деррига де а шелал отталехьа кхашкара балхаш чакхдаха а торонаш йолаш я. Бакъда царех боагІача тайпара пайда эца беза.

С. ДЫШНИЕВ,
Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама министра заместитель.

ГОВЗАЛ ДУКХА ЕЗАШ ХИЛЧА

МоллагІа дале а хьалаьца гІулакх дукха дезаш, цунах дог лазаш ца хилча ловчча тайпара толамаш доахаш болх бе вІаштІехьдалац. Пхийтта шу хьалха шекара свеклаш лелае йоалалуча хана шек яр со кхыбараштa нийсса сайга болх ца бубелар кхераш, бакъда цхьан хІамах дог тийша яр — тха совхоза хьалашка цу хана гектара тІара чуэцаш хиннарел дукхагІа свеклаш яха йиш хиларах, хІаьта уж лелае чІоагІа безам болаш а яр.

Бакъдар аьлча юххьанца атта дацар вІалла баиза бола болх бе, дукха хетта дезар новкъосташка а специалисташка а. ХІанз уж халонаш гаьнна тІехьайнсай, кхыбараштa дІаяла а опыт Іоае кхийннад.

Соахка айса лелаеча гектара тІара 604 центнер шекара свеклаш яьхар аз, совхоза планагІа гектара тІара 200 центнер яккха езача. Иштта дукха свеклаш кхеъ саг нагахьа вацар совхозе.

Укх шера хІанзлехьа 400 центнер дІаенна яьинай со, соахкарча боарамга кхача а гІерт.

Аз хьинаре къахьегаш совхоза кхашка беча балха боккха мах баьб, «Знак Почета» яха орден еинай сона, хІаьта Гойтински юрта Совета депутатала хержай.

Цу доккхача совгІато а юртарча наха иштта сай сий даро а со декхарийла ю кхы а дикагІа къахьега, кхы а доккхагІа толамаш даха.

ГАНТАЕВА Табарк,
Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза шекара свеклаш лелаер.

ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА

Паччахьалкхенга баьцадаараш, сом боххара шера план хІанзале дукха тІехкхоачашъяьй Грозненски района «Пригородный» совхоза къахьегамхоша. Шера планагІа 6730 тонн дохка дезача баьцадаараш — 6756 тонн, сом — план 2644 тонн хиннача 4000 тонн бехкаб паччахьалкхенга.

Из ба совхоза коллективо юрта боахама болхлой цІей сийна баьккха толам.

Совхоза директора М. А. Кузнецова йоах:

— Из толам баккха вІаштІехьдаьннад тха баьцадаараши сомий бешамаши лелаераша укх шера къаьстта чІоагІа теркам тІабахийта цу культурашта Іунал дар бахьан долаш. Царна мел эша гІулакх дикагІа йолча агротехнически ханашка деш чакхбаьнаб тха болхлой.

Баьцадаараш кхедеш къаьстта дика хьркхамаш гойташ къахьийгар Голуб Клавдияс, Саботаш Ивана кулгалдеча бригадий коллективаша. Дукха тІехкхоачашдаьд цу бригадаша уж кхедара социалистически декхараш.

Л. ОСЕНЕВ.

ТОЛАМАШ ДОККХАГІА ХУРГДА

БархІлагІчен укх ийслагІчен пятилеткашка цхьа шу дІададац тха колхоза пайда ца хулаш. ХІаьта из шерагарашерага лакхлуш а ба. Иштта хьалхе баьча лоархІамо хьахьокх укх шера колхоза юкъера лаьрхІача 600 эзар сом совгІа пайда хургхилар. ЕррибачагархІлагІча пятилетке эзал мара пайда хилаиэар колхозa, хІаьта дІадахача шера 298,5 эзар сом хилар.

Боахама хьахула пайда алсамбаларца цхьана хІара шу ме доал лакхлу колхозхоша йоаккха юртбоахама продукци а. Иштта бархІлагІча пятилетка хІара шера юкъера лаьрхІача 1593,3 тонн ялат доаккхаш хиннадале ийслагІча пятилетке хІара шера 2670 тонн доаккх, хІаьта щекара свекла ийслагІча пятилетка хІара шера 40 процент дукхагІа чуэц бархІлагІча пятилетка хІара шера чуэцаш хиннaчул. ИйслагІча пятилетка планал совгІа кІезигагІа яле 5500 тонн шекара свекла йоккаргья оаха паччахьалкхенга.

Дика да колхозе укх шерара хьоккхамаш а.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьчэ Кхайкарала жоп луш план 2770 тонн йолча паччахьалкхенга 2850 тонн ялат дохка социалистически декхар тІаийцадар колхозхоша. Цу даькъе 1450 тонн кІа, 200 тонн хьажкІаш, 1200 тонн дуга дохка дош деннадар. Денна дош кхоачашде гІерташ деррига шера хьинаре къахьийгад колхозхоша. ХІаьта а кІа хІара гектара тІара 16 центнер мара чуданзар, паччахьалкхенга 1160 тонн мара декханзар.

Соахка гурахьа ялат дІа а дийна из тІадала доладелча кхетадир оаха лаьрхІа ялат цу кхашкара чуэцалургдоацилга. Из бахьан долаш план пхи бІаь гектар хиннача 590 гектара тІа дуга дІадийра. Цу культура Іунал деш ду деррига балхаш агротехнически доацача ханеи дикеи чакхдахара хадданза йоакхо йир специалисташа санна мутІарерча колхозхоша а. Хьийга къа, яь йсакхо зехьа яйнаяц.

ХІанз чуэцаш да дуга. ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 45 центнер дуга доал план 30 центнер йолча.

Къаьстта дика хьийкъад звеньевойша Гадиев Салмана, Масхадов Іумара, Геримсултанов Сайцелахьа кхедаь дуга. Салмана кхашкара хІара гектара тІара 58,6 центнер, Іумара—56 центнер, Сайцелахьа—50 центнер дуга доал.

Шеко а йоацаш 1500 тонн совгІа дуга доххаргда оаха укх шера. ХІаьта хІанзле Даьхен амбарашка 1200 тонн дІадихьад.

ТІаийца социалистически декхараш тІехкхоачашдеш укх шера 3000 тонн гаргга ялат доххаргда оаха паччахьалкхенга. Колхоз йиллача денз иззал дукха ялат дехка шу хиннадац.

Дика хьувкъаьяьй колхозхоша укх шера шекара свекла а. ХІанз шерра дІахьош да из культура чуэцара балхаш. ХІара гектара тІара 300 центнер йоал план 220 центнер йолча. ХІаьта из культура укх шера планагІа 5700 тонни социалистически декхарегІа 6700 тонни йохка езача 8500 тоннал кІезигагІа йоацаш йохкаргья оаха.

Юртбоахаму культураш кхею кхо бригада я колхоза. ИйслагІча пятилетка дІадахача кхаь шера социалистически яхье хьалха яр Ленина ордена кавалера коммуниста Масаева кулгалдеш йола цхьоалагІа бригада. Цхьабакъда укх шера хьоккхамаш дІадахача а цул хьалхарча а шерашка хиннaчул дикагІа доллаше а дукхха тІехьайнтар из бригада Октябрьски Революце ордена кавалера СССР Лакхехьарча Совета депутата, коммуниста Алакаев Хьамзата кулгалдеча бригадо.

Хьамзата бригаде къаьстта дика хьувкъаяьй укх шера шекара свекла. ХІара гектара тІара дукха хІама ца эшаш 400 центнер свекла чуэц. ХІаьта цІи хезача шекара свекла лелаераша Октябрьски Революце, «Знак Почета» орденийн кавалера Бачаева Зарас, Яцуева Кхокхас хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача пхи бІаь центнер гаргга шекара свекла чуяхь.

Тха колхозе кхеча керттерча культурех цаІ гидуаргаш да. Укх шера 638 гектар дІалоацар боахаме цу культура. Хьалха ца хиннача тайпара дика хьийкъар уж гидуаргаш. ХІара гектара тІара 15 центнер яьлар социалистически декхарегІа 11 центнер чуэца езаш хиннача, хІаьта Алакаев Хьамзата бригадерча звеньевойс Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча Мурцаев Лечас хІара гектара тІара 19 центнер яьккхар.

ХІара шера дукха баьцадаараш кхеду колхозе. Керттерча даькъе хох, хсарсам, кхыдараш. Укх шера кхе а даь социалистически декхарегІа паччахьалкхенга 700 тонн дохка дезаш хиннача 1100 тонн баьцадаараш декхар колхозхоша. Кхы 170 тонн дехкача кхоачашъяь хургья ийслагІча пятилетка план.

ТІадоагІача шера чуэцаргдолча ялата лард йоллаш ба хІанз колхозхой. ПланагІа 1900 гектара тІа дІае еза гурахьа юв культураш. ХІаьта хІанзле 1200 гектара тІа дІайийна яьинай уж. ДІадийнача 300 гектар кІина лаьтта чудуийташ хий диллад.

Хьувкъам лакхбе йиш хулийтача торонех чІоагІа лоархІаме я боарамагІен эшачен органически удобрени йиллар а. Цу торонах а хІара шера биаза пайда эц оаха.

Иштта пятилетка чакхйовлача шера кердача толамашка кхача лерхІ тха колхозхоша.

У. ОСМАЕВ,
Гудермесски района «40 лет Октября» колхоза председатель.

ЯХИЙ ШИ ОРДЕН

Цу дийнахьа Ленина цІерагІча культура Двореце дІайолалуш яр республикански партийно-боахама актива собрани. Собрани дІайолаяларгІа хьежаш гулбенна фойе латтача наха зов делла къамаьлаш дора. Царна бІарахьежаш юстара а яьнна ихьаь латтар Яха. Царех дуккха барий портреташ газеташ тІа дайнадар цунна, дуккказа хезадар царех радио чу гІолла дувлаш.

— Яха, хьа новкъостал эшаш да-кх! — аьлар из ший уйлаех а йоаккхаш цІаьхха хьатІавекача совхоза директора. — Тахан активе вай гІулакхаш дІадувцаш къамаьл де лерхІаш хинна вай новкъост хьа ца кхоачаш хьелу, бахьан фуд а хац сона. Іа къамаьл дича бакъахьа дар-кх...

— Ай мичара, фу ях Іа, — еха хьайзар Яха, тІаккха ше шийна оалаш санна шорта аьлар. Дулургдац сога къамаьл, цІаккха а мича даьд аз, вІаштІехьдаргдац са...

— Хьай балхах, хьай новкъостий балхах дувцаргда Іа, — хьалххагІе къамаьл де из кийчъелча санна йоахар директора.

Цу хана гургал а теха собране чубийхар нах. Йоккхача сийрдача зала чу дІачуболабеннача наха дІатетта юкъаш санна дІачуяьккхар Яха а. Гобаькха дІахьежача дукккачар ноакхош сийрдадаьха лепаш орденаши медалаши яр. Наха сийдеш, лоархІаш бараш ба укхаза гулбеннараш, аьнна хетаделар Яхийна, къахьегамо баьб уж цу тайпара.

Хьалкхашкахьа дІа а яха, Іохайра Яха, яьссача моттиге...

Доклад чакхъяьлча пренеех эргІ-эргІагІа къамаьлаш дир ораторша. Яха чІоагІа кьотар царех. Къамаьл хозa дора, хІара дош дужаш, массане кхетадеш дар. ТІехкьара къамаьл даьр чакхваьлча дийтта тІоараш сеца далалехьа хезар Яхийна:

— Новкъостий! Дош лургда вай Грозненски районерча «Ермоловский» совхоза толашагІа йолча доярикана Кадырова Яхийна.

Трибунага дІакхачалца ше бу ник чІоагІа бІаьха хетар цунна, хьалтІа а яьнна залагахьа дІахьежача-м геттара а ехар. Цунна хетар ше цхьа тамашийна, боккха лоархІам бола хІама аларга хьежаш уж багІаш санна. Керта чура дІаялацар Іа дІадаллалца ферме баьча балхах йола уйлаш.

Къамаьл де йолаелар Яха. Юххьанца кегаденна, тІаккха шаьрагІа, майрагІа дора къамаьл. Массане лерг дилла ладувгІар. Шийн опыт, балха тІехь ийслу халонаш йийцар.

— Аз а са новкъосташа а дукхха хІамаш кхетадаьд, хІаьта тхона бакъохьа хетар хьайбай боахам сихагІа промышленни ларда тІа баькхаца. Комплекс хьалъяр цех аз,— аьнна къамаьл даь яьлар из. Зале чІоагІа тІоараш техар.

— Яха къамаьл де башха говза яц, бакъда балха тІехь-м хьакхашта я, — аьлар тхона уллув яьгІача парте Грозненски райкома секретара Ахматханова Тамарас. — Дукха ха йоацаш парте хьайийцай оаха из.

Из ди вІалла дицлац Яхийна. Партийни билет хьа а ийша Яха цІаеча цун дас Абдурашида аьннадар:

— ХІанз вай дезале шиъ ва коммунист.

...Халача тІема шерашка яьй Яха — Абдурашидеи Тумишайи хьалхара бер. МалагІа шИ тулларгья яхаш вІаши дагабийначул тІехьагІа даси наналси лаьрхІад — Яха тилла, вешта аьлча дукха яхийла, аьнна.

...Актива собрани йисте а яьнна цІайоагІаш шофера сагот дора Яхас сайрийна доахан деттача тІакхоачае ше яхаш. Дукха дагадалла хІама а дацар, хІана аьлча шийна метта йитача доярикас Амерханова Баскатаус мела дутаргдацар доахан. ХІаьта а тахан активе дийца дешаш — хьайбай продукташ йоахилга алсамдаккхар, Яхийна а доагІаш дар. Пятилетка диълагІча, къоастамбеча шера планаш ханал хьалха кхоачашъелга массане а декхар лоархІар цо.

Шийн пятилетка-м укх шера август чакхбоаллаш кхоачашъяьй Яхас. Пхе шера шийн группагара планагІа 2446 центнер шура яккха езаш яр из, хІаьта хІанз яьккхар 2,5 эзар центнер я. Пятилетка чакхъяллалца 1976 шера чотах кхы 900 центнер яккха а лерхІ.

Соахка хІара Іаттагара 3960 килограмм шура яьккхай цІи хезача доярикас, хІаьта укх шера йиъ эзарнел тІехьяла а гІерт.

Яха ферме кхаьчача доярикаш доахан дийтта а баьнна флягашта гонахьа цхьаьцца хІамаех кулг тохаш бар.

— Са хІана лаІац Іа, Яха, паькъа ма лийнайн хьо? Укхаза-м сагото е езаш хІама дац хьона, — аьнна духьала вера ферма заведующи Абдулазимов Малик.

— Са ца тувш хьенай со-м, — активе дайнар, цига дийцар новкъосташта дІадийцар цо. ТІаккха уллув латтача коммунистагахьа Мусаевгахьа дІа а йийрза аьлар:

— Гугу, кхоана партгруппа гулъе еза, вон декхараш дувцаргда вай.

Яха партгрупорг я. Касткаста дагаювл из коммунисташца, дувц хьалхашка латта декхараш.

Доахан латтача лагере со кхаьчача хана делкъийга доахан детташ бар доярикаш. Низа ведараш бе а йоахкаш флягашта хьатІаухар уж. Ер Джамбуласова Неби я. Ткъо шу совгІа ха я из доярикалла болх беш йола. Итташ цистернаш шура чакхъяьикай цун кулгех. Небеи зоотехника Инна Андреевна Безуглаяси новкъостал а деш Іомаеннай болх бе Яха а. ХІанз-м цун а я цхийтта шера болх беш Іоаяь йоккха опыт.

Даьхево боагІаш бола мах баьб цуй къахьегама. «Знак Почета» яхачел Октябрьски Революцеи орденаша лепабу цун накха.

Цкъа доахан дийтта даьлча фермера йоІ, комсомолка Исаева Эсет бригадира хьатІакоалайир Кадыровайна.

— Доярка хила безам ба укхан, новкъостал дергдий Іа йоІа Іомаяла, Яха? — хаьттар бригадира.

Цул тІехьагІа подменни доярка йолаш Яхийца диъ шера болх бир Эсета. ТІаккха шийна къаьстта хьалха дахкача доахана группа дІа а енна болх бе йолаелар. Соахка Эсета яккха лийрхІача 2500 килограммал меттел 2710 килограмм шура яьккхар. ХІаьта укх шера-м Яхийца яхье а яьлар.

— Дехке яргья хьо, Эсет, — тешаш бацар новкъостий, — хала хургда хьона Кадыровайца къувса.

Цар къамаьла духьала Эсета бегаш бора, бакъда дагалаьттер цаІ дар: юха тІехьашка ца ялар. Яхас доккхал дора ше хьийха Эсет иштта уйла йолаш хиларах.

Укх шера хьалхарча ах шера планал совгІа 236 килограмм шура яьккхар цо.

Яхас пятилетка кхоачашйича эггара хьалха из даькъала йийцар Эсета:

— Хала да сона хьона къувса, бакъда яхь-м лелаергья вай.

Иштта хьалххув укхаза керда доярикаш. Царех ба Дадаева Заяну, Шахгириева Язман, Аскерханова Разинат, кхыбараш.

Кадыровай сий дІадаьржад совхозал а районал а арахьа, массанахьа юкх из. Бригадира Абдулазимова яхачох, ший тайпара хоза оамал йолаш я из. Цо де лаьрхІар чакхдоакх, халонаша тІехьашка яккхац. Бакъда балха тІарайоах ше кхаш раьза яц из. Укх деношка цо болх беча метте опыт дІа-юха эцаш семинар хилар, каст-каста совещанешка ух.

— Сона чІоагІа беза сай болх, цудухьа аьттув а боал толамаш даха, — йоах Яхас. — ХІанз 18 етт ба сога. Царех Маране ше-шийн оамал я: цаІ хьаста безаш хул, вож човхабе безаш а нийслу. Из деррига кхетамца де деза. ДоагІаш дола а эшача боарамагІа а доакъар дувделга а чІоагІа лоархІам болаш да.

Яхийца Іомалуш, цунгара опыт дІаэцаш цунна нийсса дІаувт дукхха доярикаш, керда толамаш доах. Кадыровайта письмош ухийт, телефонаш етт, дукхацена довзаш да АлханкІаларча Партизански улицагІа № 32 йолаш дагІа цун цІа. Районни а юрта а Советий депутат я из. Хьехар де, новкъостал де яхаш дехар ду цунга юртахоша. Цхьаккха а витац йоакхо ца еш.

Цкъа цхьа воккха саг вера депутат йолча:

— ГІо де сона, Яха, бІарчча шу да со пенси вІаштІехь ца доалаш лела, паспорта тІарча са цІера цхьа алап нийса дац яхаш.

Документашка а хьежа лаьрххІа Грозне яхар депутат. Юристашца, соцобеспечене министерстве дийцар. ГІулакх хилар.

Доккха баркал аьлар къоаночо Яхийна.

...Кадыровай цІагІа цун шийн каьхаташ чудоахкаш лаьрххІа папка я. Цу чу йовл цунна еина РСФСР Лакхехьарча Совета Сийлен грамота, Ленински юбилейни медаль. ВІаши уллув улл кхоъ орден: царех цаІ наьна я.

Ийс бер кхета а деш хьалкхедаьд Тумишас. Уж берригаш школашка а вузашка а деша багІа.

Л. САИДОВ.

СУРТА ТІА: Кадырова Яха шийн новкъосташца къамаьл деш латт.

Н. Литовченко сурт.

ДОАЗОЛ АРАХЬАРА

ШЕ КХАБА МОГАРГДОЛИЙ-ХЬОГӀ ЯПОНЕНА?

«Инфляции» «энергетически кризиси» яха дешаш японски прессе хьалхарча оагӀош тӀара Ӏодоалаш дац. Политически экономически обозревателаша, укх гарггарча ханеи гаьнна тӀехьа-тӀайоагӀача ханеи Японена тӀакхоачаргдолчоа дух-тӀабовла гӀерташ, массе оагӀо-рахьара доашӽ уж. Долла хӀама чулаьца аьлча, гӀулакхаш да велалургволаш дац. Хургда аьнна шоашта хетараш дувц эксперташа: экономически халонаш кастта кхы тӀа а чӀоагӀлургйолга ха дезаш да. Цу тӀа а кердача крисиза ӀиндаргӀа эттад Японена тӀа — хӀанз юртбоахама кризис я из.

Селлара гӀадбаха укхаза кхайкаеш йолча Японе «экономически тамаша» шаьра бӀаргагуш вож оагӀув а яр. Промышленноста дуккха керттера доакъош укх тӀеххьарча ткъаь шера лакхача темпаегӀа дегӀаухача хана къаман дохода юкъера юрта боахамо лоаца дакъа кхоэза совгӀа кӀезигденнад.

Продовольстваца нах Ӏалашбара боарам лохбалар юртбоахама продукташ дукхагӀа юаш хиларца дувзаденна да ала гӀерт цхьабола японски эксперташ. Японцаша хӀама дукхагӀа ме юъ, йоах цар, моттигерча аграрни индустрена халагӀа да тӀа-тӀа дукхагӀа царна эшараш Ӏалашде, дукхагӀа тӀакхахьа дезаш хул уж доазол дехьара. Цхьабакъда кхы гаьна ца доалаш хьагучадоал цу тайпара дувца хабараш харц хилар. Деш дола къамаьл юртбоахама продукце лоархӀамегӀара тайпаш хетаргахьа а доацаш, боккъонца кӀезигагӀа хьаеш хиларах да. Дулха леладу доадан укх тӀеххьарча 12 шера 530 эзар бежан кӀезигденнад. 1954 шераца пийсдача доаккхаш дола кӀа иттазза кӀезигденнад, кхеж — диазза. Цу тайппара, хӀанз мехка даккхац хиланза даргдоацача кӀиӽ пхи процентн кхей йиъ процентн мара. Эшар доазол дехьара тӀа ца эзача ца йоалащ я Япони.

Уж, цифраш шоаш йоашхаш тӀаэтта кхерам къайлабахьа йиш йолаш бац Японе доккхагӀдолча газетий обозревателаш. Деш дола къамаьл цхьа молагӀдолча лоадамбоацача хӀамах а доацаш, Ӏалаьмате дукха ялат, дулх, вом арахьара тӀакхухьаш йола Япони цу тайппара экономически кхыметтел политически гӀулакхашта кхыча мехкех тийша хургхиларах да.

«Нихон ногио симбун» яхача доккхагӀдолча юртбоахама газето дукха ха йоаццаш яздора, «цӀагӀара боахам лелабара хиланза даргдоацача товарий кхоалагӀча даькъал кӀеззига совгӀа мара хьадац хӀанз, хӀаьта унзаре сурт хургда, нагахьа санна импортера кхухьа вож кхо дакъа товараш цӀаьхха кӀезиглой».

Из лард йоацаш бола кхерам бац баше а. Соахка дунен халкъашта юкъерча рынке ялатий маьхаш боарам боацаш чӀоагӀа лакхдалари США-с Японена лоаттаю кхеж кӀезигье лархӀари мехка бокъонца моцал йоалае тарлуш селлара чӀоагӀа арахьара тӀакхухьа юртбоахама бедал кӀезигьяларга кхоачавергволаш да.

Японе прогрессивни общественносто правительствагара дӀадех юртбоахама кризис ца хилийтара хоадамболлаш дола гӀулакхаш чакхдоахилга. Цо беча низагӀа укх кхаь пунктах латта маӀан долаш йола программа ца кийчйича ялайзар доал ду либерально-демократически парти (ЛДП): цкъа-дале, Японе шиъ керттера юртбоахама продукташ дукхагӀа йоахилга: шозлагӀа-дале, Японе дипломатически арахьара торговни организацеша къахьегарца кхыча мехкагара, тешшаме юкъагӀьюсаргйоацаш продовольстви лоаттаергйола гӀулакх Ӏалашделга; кхозлагӀа-дале, бедал тергйола моттигаш дегӀаухача мехкий юрта боахамга капиталовложенеш дӀаахийтара наькъаца шеръелга. Уж предложенеш я дукха ха йоаццаш Японе арахийцача «Юрта боахамах долча кӀайча книжка» тӀа.

Цхьабакъда шиъ юрта боахамга Ӏалаьмате дукха инвестицеш дӀаухийте а, специалисташа яхачоӽ, продовольстваца ше Ӏалашъе могаргдац Японена. Нагахьа санна «КӀайча книжко» яхачоӽ тийшача, 1982 шера Японера доаккхача кӀиво 15 процент, кхеша 12 процент мара Ӏалашбергбац мохк.

Проблема цхьаькха аспект а я. Хов мадарра, Японена эггара дукхагӀа юртбоахама продукташ лоаттаер ВӀашагӀкхийтта Штаташ я. Царна доагӀача даькъа кхоач мехка еррига арахьара тӀайоагӀача продовольствех кхоалагӀа дакъа. Цу гӀулакхах говза пайда эц американски политиканаша. Цар бе йоаллача, юртбоахама даькъе санна, иштта политика даькъе а, мел хинна а шиъ лоӀаме хила гӀертара духьалара ниэ бола герз хиннад. Американски продукташта оттадаь деррига таможенни доазонаш дӀадахьийта, японски рынкаш хьа а лийца шиъ доале ерзае гӀерт, вешта аьлча Япони къаргашка гӀоллара лаца гӀерт США нагахьа санна цу деша мадарра маӀан дича.

США юрта боахама министр дукха ха йоаццаш Японе ваха волча хана правительственни гӀозарашка хьадда хьаккхайкадир, Амерacера Японе уха продовольственни товараш США уха японски промышленни экспорти цаӀ шоллагӀчоӽ тийша я аьнна. мичча тайпара гӀерта а американски продовольстви чуйоагӀилга шиъ юрта боахам хьаллацар духьа юхатоха гӀортача хьалашка духьаленаш отта тарлу Америке ухача японски кӀадашта, автомобилашта, радиоэлектроникана, кхыча товарашта.

Из гуччахьара шантаж мишта хийтар-хьогӀ доалерча Японена? Цунна хетар хьаьлар японски бизнеса бухьех цхьанне мультимиллиардера Коносукэ Мацусита: «Ше традиционни партнерашца, санна, иштта Ӏалама ресурсаш йӀаьхий йолаш долча мехкашца а леладеча гӀулакхашка хӀанз дуккха я чӀоагӀагӀа доралуш хила езаргья Японе», — аьлар цо.

Юртбоахама кризиса кхерамах мохк кӀалхарбаккхара шоай проекташ увттаеш я Японе политически партеш. Цхьабакъда бокъонца корта болаш йола программаш хӀанзалца хьа дӀачуйланза я.

А. ЛАЗАРЕВ, АПН соб. корр.

Токио.

Болгаре Халкъа Республика, Город Перник — мехка металлургически промышленноста центр.
БТА—ТАСС сурт.

УССР Полтавски областа литература денош—Нохч-ГӀалгӀайчене

НАЬСАРХОШЦА ВӀАШАГӀКХЕТАР

Шинара дийнахьа Назрановски района къахьегамхой болча хьоашалсӀа хилар Украинера баьхка писателаш. Района доазон йистте безача хьаьшашта накъабаьхкар вайнаьха хӀӣмаш тӀаювха кагий нахи мехкарийи, болхлой, интеллигенца викалаш, района кулгалхой. Царна юкъе ба КПСС райкома секретарь Н. И. Баранов, пропагандаи агитацеи отдела заведующи Ю. Арапиев, кхалнаха юкъе болх бара отдела заведующи М. Д. Пугоева, иштта предприятей, боахамий кулгалхой.

Шин халкъа доттагӀала вӀашагӀкхетар хоздеш денад ди. Позбаьнна ба фусамдай а хьаьший а. Писателашта тухсискал ийца накъавода КПСС райкома секретарь Баранов Николай Иванович.

— Тха деза новкъостий, — аьлар цо, тахан тха Назрана лаьттан тӀа доккха цӀей да. ЛоархӀамера цӀаккха дохаргдоаца доттагӀал, вошал вай халкъашта юкъера кхы а чӀоагӀлургда. Ховлда шоана, тха хьамсара хьаьший, наьсархой дегаши наӀараши шоашта массаза дийлла долга. Марша доагӀалда, шо!

Тӏаккха писателаш А. Чуча, Ф. Гарин, В. Голобородько, О. Юренко, О. Ивашина а фусамдай а «Электроинструмент» заводе болх. Хьаьшашта из йовзийт завода партийни организаце секретара Гагиев Бахьеуддина.

Завода болхлошта шоай произведенеш йийшар писателаша, къахьегама маякашта зизаш делар, хӀаьта Полтаверча писателашцара шоаш вӀашагӀкхетар дицлургдоацаш йоазув а даь совгӀат делар завода болхлоша.

КПСС Назрановски райкоме хьаьший тӀейийцар райкома хьалхарча секретара С. М. Бекова.

Полтаверча хьаьшашта С. М. Бекова довзийт района истори, экономика, культура, района къахьегамхошта ийслагӀча пятилетка дехкараш кхоачешдеча карагӀдаьннари де дезари.

Делкъел тӀехьагӀа ДжӀайрахьа баха хилар хьаьший, циггача Армхе тӀарча санаторе писателаша дӀайихьар литературни сайре.

Цу дийнахьа Полтаверча писатела Гарин Федора 60 шу далар белгалдаьккхар гулбенараша. Дикадар ловш дукха ловцаш даьхар юбиляра.

ЧӀоагӀа тӀоараш а детташ безаме накъабаьхар Полтавера писателаш Назрановски района къахьегамхоша.

Р. ЯНДИЕВА.

СУРТА ТӀА: писателаш Назрановски «Электроинструмент» завода цехе.

ГАРИН Федор.

СА ПОЛТАВА

Хьа сурт-сибат, доагаш,
цӀена
Дагм сона дукхьан латт,
Дахкай къона гаьнаш
санна

Е шовдана шийла хьаст,
Са Полтава—бос болата—
Ховха чӀонак санна яӀ
Ворсклы а латт лакха гув
тӀа

Улицаш а баьццар я.
БӀаьшерашкар гучадаьнна
Дена латташ кинаэ да.
Со мел вахь, са дог
ийдеш.

Са бӀаргашча латт из сурт.
Вай, турпала доккха сий
деш,
Оттадергда цига чурт.
Вай ноаноша яхаргда:
«Мохк турпалий сий деш
баь».

...Латт со берда йисте вола,
Сайна къонал гуш мо хет.
Сецца цӀагӀер араваьнна,
ДӀаоттар со: баьцаш къег,
Чӏагарг дӀазикх,
гучадаьнна,
Тхов тӏер тӀадамаш
ючунег...

Нитташ буц мо хетар
кӀаьда.
БӀаьсти, хьо мо кхы ха
йий-тӀе!
Зизаш къегаш хулар баь
тӀа,
Бесниг хулар етташ
дийташ.
Мух а — кӀаьдда хьекхаш
гонахь...

БӀаьсти чӀоагӀа еза сона.
Низ дукхагӀа хуи хьа
денна.
ЙоагӀа, тхо мо елаенна.
Ӏа лу тха дегашта ткъамаш.
Тхо лаьттаца дӀаьхий да.
БӀаьстанара ковча Ӏалам
Тха уйлашца ийна да.
ЧӀоагӀа да вай къона
депал.

Дуна гӀулакх гургдац
дайна.
БӀаь шу даьача, вай мо
такхи,
Шоашта дезар тахка, лаха
ГӀерташ хургба лаьттар
нах.

БӀарча шера сигаьр мала
Хьекийта а хургья йиш.
Дукха хургья темаяш.
Хьа сурт-сибат — стикай
хьаст.

Даим сона дукхьан латт,
Дахкай къона гаьнаш
санна,
Чӏонак санна ховха, цӀена,
Болат санна хьегаш я.
Са мо сона езаш я.

Украински метталара
яьккхар С. ЧАХКИЕВ.

НАЬКЪАГӀА ЛЕЛАРА КХЕРАМЗЛЕН МЕСЯЧНИК ДӀАДОЛАДЕННАД

Мехка а вай республике а гӀолла доладенна лел наькъатранспортни хатараш ца хилийтара кхайкадаь Еррисоюзни месячник. Дукха низаши рузкъеи дӀаухийт республика Госавтоинспекце водителаштеи гӀашлоштеи юкъе дисциплина чӀоагӀъяра.

ГАИ болхлойи общественностеи рейдаш ю, бахача наха юкъе хӀанзле а дӀайоаржаьй 150 эзар совгӀа памяткеи листоки, лекцеш еш. Дуккхача гаражашка, масала, № 7 йолча треста МУС автобаза, «Грознефта», кхычахьа хӀара Ӏуйрийна моттигерча радио чу гӀолла диктора оаз ек наькъагӀа лелара правилаш йиэза кхоачашъянза яргйоацилга дӀахойташ.

Халахете а, из болх форда чу кхесса хи тӀадамиг мара бац. Цу лоархӀамеча гӀулакха юстара латт дуккха министерстваши ведомстваши. Дисциплина къаьстта эсала я юрта боахаме балха болча автомобилистийи механизаторийи.

Дуккхача колхозашка, совхозашка, «Сельхозтехника» объединенеше кхыметтел месячник долча юкъагӀа авареш йоацаш болх барен профилактикаи планаш а яц. Цудухьа хозахетдаь дац цу тайпара мероприяти чакхйоаккхаш йолга дукхагӀболча водителашта ца хар.

Кулгалхой, общественни организацеш транспортни дисциплина чӀоагӀъяра, автомобилаштеи тракторааштеи эксплуатаце ча лоаттабеча тӀахьожама юстара хилар, водителашта юкъе беш цхьаккха кхетама болх ца хилар бахьан долаш хӀара денна хьовзамаши вонаши хул.

Алхха цхьан 8 октябре Нохч-ГӀалгӀайчен наькъашка 16 наькъа-транспортни хатар хиннад. Цу дийнахьа республикера кхо саг дӀаваьннав, цхьа минут яха мара леш 12 саг кхы а хиннав. Царна човнаш а бе-бе сакхаташ а хиннад.

НаькъагӀа лелара правилай 101 пункта тӀа дӀаяздаь латт: «Сацанза ца воалаш юхасоцача хана а хӀаьта иштта транспортни средство вокх водителашта шиъ ханнахьа бӀаргаго йиш йоацача хьалашка а водитель декхарийла ва цу моттига дӀатӀаккхача 25 — 30 метр эшаш хьалхашка кхерам болга хойташ транспортни средствана тӀехьашка знак оттае а бӀа тувсаш йола цӀе фонарь лотае а».

Из кхерадара лакхера дешар дийша хила везац. Эшар хӀама дац наькъагӀ лелара закон довзилгеи бехктокхам хетилгеи мара. Халахете а уж гӀулакхаш доахкаш хиниэвац Шелковской районерча «Коминтерн» яхача колхоза тракторист В. Темиев. Сердал дотаянзеи йовзаргйола хоамаш доацаши дӀаоттаяьй цо трактор хадданза машинаш лелача наькъа тӀа. Терко йоацаш хиларах зулам даьннад. Шиъ наькъагӀа воагӀаш вола мотоциклист хьалхашкахьа духьала хӀама йий ца а ховш лафета тӀаккхийттав. Мотоциклист веннав.

Цул массехк сахьат хьалхагӀа Наурски районе машиннаькъах тӀехвоалача метте докха хатар хиннад. Цига автомобили тепловозя вӀашагӀкхийттай. Водитель а машинист а — шаккхе а бехке ва из авари ярах. ЦаӀ машиннаькъах тӀехвоалача хана кхераме хӀама дий-хьогӀ аьнна дӀахьежаваац, хӀаьта шиъ ханнахьа тепловоз лаьгӀ ца беш вож а Ӏийнав. Грозненски «Сельхозтехника» АТХ водитель А. Магомадов из авари хиннача веннав.

Докха хатар хиннад цул цхьа ди хьалхагӀа. Ростовера Баку болача наькъагӀа воагӀача ПАП-3 водитела Р. Сахарянна тӀехъаьккха сиха лаьлла хинна машин. Из бахьан долаш хьалха йодача трактора тӀаккхийттай машин. Из хатар хиннача метте 4 сага хала човнаш хинна. хӀаьта 19 шу даьнна водитела сесаг еннай.

ДӀадахача кӀирагӀа ерригаш а 47 авари хиннай 7 саг гӀе а вувш, 41 сага човнаш а еш.

* * *

Массехк ди хьалхагӀа «ГӀашло» яхаш городской ловзар хилар Грозне. Цига дакъа лаьцар Нохч - ГӀалгӀайчен столицерча ерригача районий школьникаша. Хатар доацаш наькъагӀа лелара месячника хетадаь дар из.

Ловзара - яхьа юкъе дакъа лаьцараша хьахьекхар наькъагӀа лелара правилаш шоашта тӀехдика ховш хилар.

Хьалхара моттиг яьккхар Ленински района командо.

СУРТА ТӀА: шоллагӀа моттиг яьккха Старопромысловски района команда шийна еппача «Светофор» яхача призаца.

А. ЧЕБУШЕВ.

ФЕ ХИЛА

ЮРЕНКО ОЛЕСЬ

ЦӀагӀа илли хьайна хозе,
чувала ца кхераш.
(Индийски кица).
Беркатерча цӀагӀа денна
Илли хургда доахаш, денаш,
Хьаша воагӀе, белабенна,
ТӀаэцаргва, лоархӀаш, везаш.
ЦӀен-дай йӀовхал, эздел гича,
Цар илли а довза доагӀа,
Из Ӏа хьоргда гаьна улча
Хьай цу мехка, дезаш
чӀоагӀа.
Дек из илли, сийрдадаьнна,
Цу тӀа дувцар ховш да
наха —
Лоам чур доагӀа ши хий
санна
ВӀашагӀкхийтта вай из вахар.
Са полтавски кхашкар наназ
Да иллеца, маьлха къегаш,
Днепра талгӀеш, да
Карпаташ,
Ба Ленина дешей хьехам...
Беркатерча цӀагӀа денна
Илли хургда доахаш, денаш,
Хьаша воагӀе, белабенна,
ТӀаэцаргва, лоархӀаш,
везаш.
Украински метталара
яьккхар С. ЧАХКИЕВ.

◆

Ивашина Ольга.

ИЛЛИ

Пабло НЕРУДАГА.

Зийнадий оаш илли
мишта
Хьахул, оаз цуи мишта
йоагӀа,
Гуйранерча мерзаш тӀа из
ЮтӀалегаш, денаш
чӀоагӀа.
Бийсан юкъе, хезад сона,
Илли денаш, цӀи мо
доагаш,
МоастагӀаша, даа санна,
Цунгахь къиза бӀаргаш
кхоабеш.
Илли гӀеттар лаьча
санна,—
Йоккха сигле хӀанэ цуи
цӀа да,—
ЦӀера дӀайха сийгаш хинна,
Дуне даьккха даьлар дага.
Со я кура шераш лерхӀаш,
Дега лоӀам хиннаб
чӀоагӀа.
Цудухь илли, халкъа
дезаш,
Денаш, денаш хьа ма
доагӀа.
Цкъа цун лаке кхаьчар
моастегӀ,
ЦӀаьхха шелал ессар
гонахь.
Кхайк со, кхайк со,
довла оарцагӀ,
Ма далийта илли, ва нах!
Украински метталара
яьккхар С. ЧАХКИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Тахани кхоанеи хургда

12 ОКТЯБРЬ

В. И. ЛЕНИНА ЦӀЕРАГӀА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 14.00. «Къона ленинец» яхача клубе «Хье пионера цӀи лелаеш вале» яха литературно - музыкальни композици. 18.00. Лекционни зал. «УнахцӀено» яхача кӀиранденна лекторе «Советски здравоохранене толамаши советски медицина карагӀдаьннараши» яха лекци. 18.45. Кинофильмаш хьокхаргда. 18.30. Кердача книжкай обзор. 19.00. «Джальма» яха фильм.

ПРОСВЕЩЕНЕ БОЛХЛОЙ ЦӀА. 10.00. «Дезали школен» яхача журнала обзор.

С. М. КИРОВА ЦӀЕРАГӀА ПАРК. 16.00. Кинолектори. «Европейски кхерамзлен чӀоагӀа система хьаяра КПСС-а лоаттабу къовсам» яха лекци. 18.00. «Вай партн цар хьаяьй» яха кинофестиваль. 19.00. Халхарий майда. Кагирхой салаӀара сайре.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦӀА. 13.00. «Са кӀай город» яха тематически фильмаш хьокхарца. 14.00. Советски Эскаре бахар торжественно дездар.

13 ОКТЯБРЬ

В. И. ЛЕНИНА ЦӀЕРАГӀА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 9.00, 11.00. Бераштеи кагирхоштеи фильмаш хьокхаргда. 18.00. Лекционни зал. Юртбоахама болхлой Денна хетаяь киносайре. «Юрта боахама кердадараш» яха спецвыпуск. 19.00. Кагирхой салаӀара сайре. ДӀалокх «Интер» яхача вокально-инструментальни ансамбло.

С. М. КИРОВА ЦӀЕРАГӀА ПАРК. Юрта боахама болхлой Еррисоюзни Денна хетадаь халкъа сакъердар. 14.00. Массовкаш. 16.00. Кинолектори. «СССР-е юрта боахам дегӀабар» яха лекци. 18.00. «Вай парти цар хьаяьй» яха кинофестиваль. 18.00. Баьццара театр. Ленинградски эстрада артистий концерт. 19.00. Халхарий майда. Кагирхой салаӀара сайре. ДӀалокх «Сказочники» яхача ансамбло.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ЦӀА. 10.30. «Лермонтова творчестве Кавказ» яха литературни утренник. 13.00. Спортивни довзараш. 18.00. «ГДР-25 шу» яха радиожурнал. 19.00. Эстрадни музыка сайре.

ПРОСВЕЩЕНЕ БОЛХЛОЙ ЦӀА. 15.00. «СССР-а юрта боахам дегӀабоалабеча карагӀдаьннар» яха беседа. «Сага вахаре а Ӏаламе а баьццарча баьцовгӀай лоархӀам» яха тематически фильмаш хьокхаргда.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦӀА. 17.30. М. Ю. Лермонтова творчества хетаяьча литература обзор.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 октябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Ӏуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — «Ӏуйранара почта» яха музыкальни программа. 10.00 — Молдавски ССР вӀашагӀъелла а Молдаве Коммунистически партн вӀашагӀъелла а 50 шу дизара хетаяь Эскара парад а къахьегамхой демонстраци а, Кишеневера трансляци. 11.30 — Босбола телевидени. Пионерий Кишеневски двореца берий художественни самодеятельноста доакъашхой концерт. 12.00 — «Дай-ноаной шоана». 12.30 — «УнахцӀено». 13.00 — Босбола телевидени. Музеишкеи выставочни залашкеи гӀолла. Абрамцево музей. 13.30—Босбола телевидени. СССР-а Форда-Флота Министра Гуженко пресс-конференци. 14.00 — Босбола телевидени. Хоккеях йола СССР-а чемпионат. 16.30 — «Хьанна веза е Васька» яхача Ӏилман - популярни фильма премьера. 17.30 — Юрта къахьегамхой деза ди. Юртбоахама болхлой Еррисоюзни Денга. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа 18.45 — БӀаргагушдар — теша халадар. 19.45 — Доазол дехьарча хьаьший бӀаргашца Советски Союз. 19.55 — Босбола телевидени. «13 гӀанд» яха телевизионни театр миниатюр. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Юртбоахама болхлой Еррисоюзни Денга. Останкинера Дезача ден сайре. 23.25 — Кердадараш, Передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.45 — «Старт» яха телевизионна спортивни журнал. 17.10 — «Суворовцаш» яха телевизионни фильм. 17.30 — Босбола телевидени. «Илли-74». 18.00 — «Овкъаре кӀалха цӀи йоал» яха художественни фильм.

13 октябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Бераштa йола Ӏуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гургал бетта сахьат». 10.00—Советски Союза гӀулакх деш ва. 11.00 — «Орленок» яхача телестуде юнкораш Социалистически къахьегама Турпалца, Челябински трубопрокатни завода директораца Осадчеца вӀашагӀкхетар. 11.50 — «Поэзия», Бажан. 12.10 — «Музыкальни киоск». 12.40 — Босбола телевидени. «Юртара сахьат». Юрта боахама болхлой Еррисоюзни Денга. 13.40 — «Бесприданница» яха художественни фильм. 15.05 — «Цирка лампаш». 15.50 — «ТӀема шерех дагадоагӀараш». Ригера передача. 16.20 — Юртбоахама болхлой Еррисоюзни Ди (нохчий меттала). 17.00 — Дунеи халкъашта юкъера панорама. 17.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 Босбола телевидени. «Киноникъбархой клуб». 19.15 — Босбола телевидени. Экрана тӀа кинокомеди я. «СибарегӀарча лаьттагӀа дола дувцар» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидения. Балета хьакъехьа. 1974 шера СССР-а Паччахьалкхен совгӀат лохаш. «Анна Каренина» яхача Щедрина балетаца СССР-а халкъа артистка Плисецкая. 22.15 — Босбола телевидени. Классически къовсамах йола дунеи чемпионат. 22.45 — Кердадараш, Передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.20 — Босбола телевидени. Илли доах РСФСР-а заслуженни артиста Розума. 17.00 — «Къона ленинхо». 17.30 — «Сатеи байна постоялец» яха художественни фильм.

РАДИО

12 октябрь

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — «Атта караккхьача ираз саготоица чакхдовл» яха Осмиева дувцар (гӀалгӀай меттала). 13.20 — Советски Эскара бӀухой письмовх оттадаь концерт (гӀалгӀай меттала). 14.00 — Сийле ма йойла хьа культгий. Юрта боахама болхлочун Денна хетаяь радиокомпозици (гӀалгӀай меттала). 14.30—«Литературни Нохч - ГӀалгӀайче» яха радиожурнал (эрсий меттала). 15.15 — Аницалова Лидайца музыкальни вӀашагӀкхетар (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Ӏуйре» яха радиожурнал.

13 октябрь

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Тахан юрта боахама болхлой Ди да (нохчий меттала). 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 13.00 — Юрта боахама болхлой Еррисоюзни Ди. 15.15 — «Толамга бола никъ» яха Чалаева очерк (нохчий меттала). 15.35 — «Атеист» яха радиожурнал (нохчий меттала). 15.55 Ашараш. 14.00 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 15.30 — Иллеца доттагӀал дараштa дола концерт (гӀалгӀай меттала). 18.30 — «Ше сийгаш» яха пионерaштеи дешархоштеи йола передача (гӀалгӀай меттала).

ДЕЗА ДИ БЕЛГАЛДОАККХАШ

Укх шера октябрь бетта 160 шу дуз башха-дика эрсий поэт Михаил Юрьевич Лермонтов ваь. Цу денца дувзаденна Нохч - ГӀалгӀай кинопрокато кинотеатрий болхлошта могаду поэта вахараи творчестваней хетадаь укх тайпара фильмаш хьувкхилга:

«Лермонтов».
«Лермонтов — ГуржегӀа»,
«ТӀеххьара никъ».
«Вай заман турпал» («Максим Максимыч», «Гавань»).

Нохч-ГӀалгӀай кинопрокат.

◆

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

Город Грознерча АТС-2 абонентий телефонаш керда оборудовани а оттаяь хувцаш я октябре. Керда станци болх бе йолайолийтача хана а йолаялийтачул тӀехьагӀа а телефонашеи телефонаша - автоматашеи лерттӀа болх ца бе тарлу.

ЧӀоагтӀа дех оаха шугара, нагахьа санна иштта моттигаш пийсъелча 9—30 телефон тохар.

Грозненски городской сеть.

ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ТЕЛЕФОННИ СЕТА АБОНЕНТИЙ ТЕРКАМГА

1974 шера 12 октябре денз Грозненски городской телефонни сете болх бе йолалургья ремонташ ю централизованни бюро. Бюро йиллаpo лерхӀар—сетерча абонентaшта гӀулакх дикагӀа делга, телха моттигаш тоаеш йоаха ханаш лоацъелга, телефон болх ца беш сацара бахьанаш тахкара автоматизаци елга. Цу лакхе дийцарашца дувзаденна хувцаш я телефонни бувзам талхарах заявкаш телара порядок. Телефон талхара хьакъехьа станцега хоам бара моллагӀча телефонаца, цу даькъе телефонаца - автоматаца а 08 хьаэпа еза, пул тӀехьагӀа, жоп даларга ца а хьежаш, — телхача телефона номер.

Номер хьаийцачул тӀехьагӀа вызов кхачарга хьежаш 30—40 секунд яккха еза.

Масала: телха телефон 2-63-10 хилча, хьаэпа еза 08 2-63-10, хӀаьта № 3-65-99 телефон телха хилча, хьаэпа еза 08 3-65-99.

Бюро балхах дола хӀама ха ловчо 9-30 телефон тоха.

Грозненски городской телефонни сеть.

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀоллеи Грознеи кӀезиг - дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Ӏуйрийна къилбаседехьа цхьанийолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гӀолла 20—25. Грозне 22—24 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 9537.